

СРММА МЕТРУ ОЖИЛЪЦИМА

ЖИТИШТЕ,
2015.

**Зборник
одабраних радова са
Књижевног конкурса "Банатско перо"
Библиотеке "Бранко Радичевић"
и
Клуба књиге "Бранко Радичевић"**

Ж И Т И Ш Т Е

ЖИРИ:

**Милана Рајић
Душан Милићев
Александар Чотрић**

Рецензент:

Александар Бјелогрић

Уредник:

Весна Ћук

СРМА МЕЋУ ОЖИЉЦИМА

**Библиотека
"Бранко Радичевић"
Житиште
2015.**

БЛАГО МЕЂУ БРАЗГОТИНАМА

Још једном су ствараоци „Банатског пера“ показали да се наоко скромним средствима језика – вештим парадоксом, бритком замисли или вештим сроком – могу обујмити непојамна временска пространства. Тако, на пример, Александар М. Арсенијевић у причи „Жеђ“ задире у (можда не баш тако фантастичну) будућност, предочавајући крволочни, дистопијски сценарио светске катаклизме. На трагу модерних пејзажа је и кратка песма „Умире дан“ Верице Преда, која сугестивним језиком пева о неонским светлима и здели звезда просутој по плочнику велеграда. Са друге стране, песникиње попут Мирјане Штефаницки Антонић враћају нас, у само неколико лирских замаха, митским временима, прапостојбини, древним степским племенима и култовима (песма „Име моје Антоније“). На сличан начин Радован Синђелић у песми „Леонидин одговор Персијанцима“ евоцира одсудне, васељенске битке из тематског регистра који као да ништи границу између херојске епике и епске фантастике. Напослетку, Марица Ферхатбеговић у песми

„Праисторија“ тужи над угаслим страстима младости, а чини то особеним лирским уздахом који индивидуалну судбину једним потезом смешта у дилувијални контекст и упоређује је са фатумом давно изумрлих рептила.

Зашто је, лета Господњег две хиљаде и петнаестог, важан овај големи временски обухват? Зашто је, за петнаести зборник житиштанског „Банатског пера“, знаковито ово враћање аутора праисторији, древности, праскозорју цивилизације? Та питања у блиској су вези са једном другом недоумицом модерног доба – са питањем може ли новела, као кратка прозна форма у чијем је средишту управо некаква новина или „нечувени догађај“, уопште опстати сред свеопште жеђи за новостима на глобалној електронској мрежи? Попут помахниталих ожеђалих очајника из приче Александра М. Арсенијевића, савремено човечанство готово крволочно тежи да се „конектује“. Како гласи најновији твит зајапуреног политичара? Је ли извикана старлета поставила нови статус на „Фејсбук“? Миријаде војера гвире у спаваће собе „ријалити“ емисија не би ли се посведочиле у најновију еротску егзибицију заточених протагониста. Таблоиди се грабе за вести из црне хронике и засипају начуљене уши и разрогачене очи наносима муља који само људска врста може да изнедри. Без „конекције“, савремени човек као да је изгубљен, разоружан и заборављен.

Оставља ли то места за „нечувени догађај“ у уметничком руху? Као наследници древних тужбалица, пошалица и скаски приповеданих крај логорске ватре номадских племена, имају ли савремена поезија, афоризам и кратка прича уопште шансу сред преобила медијских инстант информација, упакованих тако да задовоље све јавне и притајене човекове потребе за страхом и тугом, за

чудесима и покорама?

Наравно да имају. Наизглед на маргини, далеко од стубаца културних рубрика што брује о министарским аферама, буџетима и „пројектима“, књижевни конкурси попут житиштанског „Банатског пера“ сведоче да су литерарна глад и литерарна пасија сасвим другачије природе од просте човекове потребе да завири у туђу авлију и забије нос у туђе послове.

* * *

Замислимо једну дружину Анта (источних Словена) који се помињу управо у песми Љиљане Фијат у овом зборнику. Заглибљени у црноморским степама, после тегобног дана пуног опасности, згурени су крај топле главње што им у сумрак зари лица. Да, тог јутра напали су их степски вукови, али вукови су на путу да се припитоме. Да, иноплеменици су покушали да им отму плен, али отерани су стрелама. Момци из дружбе умало су се међусобно покошкали око комада убијеног вепра. Можда је неко од другова и смртно страдао када су натрапали на змију или осинак. Али то је сада само ружна прошлост. Сурова реалност свакодневне борбе за опстанак. Колико год биле „ударне“, нису то вести које ће их ове вечери још неко време одржати будним крај пуцкетавог огњишта. Одржаће их само магија приповедања, са својим особеним формулама, законитостима, замкама и удицама. Неће то бити проста вест о каквом каламбуру племенског вође – праисторијски еквивалент таблоидног скандала што изискује распон пажње од пола минута. Напротив, биће то усредсређена жива реч, коју треба помно следити да би у слушаоцу пробудила најдубље укоревана веровања, слутње, наде и илузије. Реч која ће донети утеху. Елем, за такво прегнуће потребан је *бард* који се искалио у

вештини. Можемо замислити како, крај обале Дњепра, старац дуге сребрне косе приповеда о чудесима давних доба и подвизима древних јунака. Ујагрених очију, слушаоци цепте од знатижеље. То траје неко време, можда и прилично дуго, али дневни умор напослетку чини своје и понеки Ант почиње да зева. Можда је бард мало претерао у опису страшних аждаја? Наћи ће се у прикрајку какав дежурни скептик, да причу зачини трезвеном опаском што накратко, као бритва, распршује магију. Уследиће кикот крај треперавих жеравица, а онда, кад се крупни месец у пуном сјају забеласа над степом, какав млади ратник, задојен преврелом медовином, грлено ће запевати жалопојку о изгубљеној драгој, као позну успаванку за уморну дружину.

Тај „духовни мени“ древних ловаца-сакупљача остао је неокрњен до данашњег дана. Прича, афоризам и песма, са својом ризницом дубоко укорењених веровања и слутњи, нада и илузија, погонско су гориво човечанства. У поређењу са њима, најновији скандали, последње вести, провокативне позе фолк звезда и јефтине трачеви олињалих политичара, само су пролазни шумови на историјској позорници. У свеопштем медијском несагласју, сред крклајућих таблоидних „сметњи на везама“, наизглед на маргини, опстојава неугасла жижа наративе, трезор животворног нектара, зубља водила човечанства што је једном ногом вазда заглављено у властити глиб. Али историја се понавља: камен који су зидари одбацили постаће угаони камен. За то је потребно да се човек на тренутак „деконектује“. Да ослушне глас стваралаца који спашавају од заборава, стрепе од погибелних замки будућег света, подсмевају се наopakим људским хировима, сневају о угаслим и жуђеним

блаженствима...

Књижевни конкурс „Банатско перо“ – петнаести по реду - сведочанство је истрајности посленика Народне библиотеке „Бранко Радичевић“ и истоименог Клуба књиге из Житишта, белег њихове чврсте намере да не поклекну пред модерном какофонијом инстант информација. Крај обала Бегеја, у срцу Баната, као некад на Дњепру, свеједнако тиња пламен око којег се окупља мали табор ловаци-сакупљача снова новог миленијума.

* * *

Руководећи се обичајем који је и раније повремено примењиван при одабиру наслова за зборник, и овог пута настојали смо да из радова самих аутора преузмемо какву zgodnu, упамтљиву синтагму - фигуру мисли или речи која ће у исто време послужити и као амалгам за учвршћење везивног ткива књиге што обједињава крајње разнородне текстове. Неколики аутори „понудили су“ у својим радовима више него зглавна решења.

Здравко Одорчић у песми „У нашој последњој ноћи“ помиње „успомене из старог кофера“, што би лепо описало дискретно носталгично сенчење као константу присутну у прозним радовима који су на конкурс стизали не само ове године, већ током претходне деценије и по.

Први део „Винског триптиха“ Ђуре Шефера Сремца носи наслов „Бахусове виле“, што би опет сасвим одговарало оном „пролећном опијуму“ из песме Весне Керечки Шарац којим је надахнута већина песничких остварења у овој колекцији.

Најзад, „Срма међу ожиљцима“ парафраза је уводних стихова песме „То је он“ Милојке Бандука Јововић. Чисто прозно и песничко сребро међу

бразготинама крволочног медијског пандемонијума модерног доба – ето згодне идеје за наслов овогодишњег зборника.

Александар Бјелогрлић, књижевник

**КАЗИВАЊА ИЗ
„ТАМЕ ВЕЛИКЕ И НЕВИДА НАЈЦРЊЕГ“**

КАЗИВАЊА ИЗ „ТАМЕ ВЕЛИКЕ И НЕВИДА НАЈЦРЊЕГ“

*“То више није била обична ноћ, једна од безбројних у низу дана и
ноћи,
него једна једина вечита и бескрајна пустиња од мрака
у којој последњи живи човек јауче и запомаже,
и без наде и помоћи богоради кап воде.
Али од целог великог божијег света, са водама, кишама и
росама,
нема више ни једне сузе воде,
и од свих живих бића ни једне руке.
Све су воде усахле и сви људи пресвисли”.*

Иво Андрић “Жељ”

Књижевни конкурси, особито они који негују стечени углед расписујући се у континуитету деценијама, који начињеним изборима обезбеђују скромну афирмацију домаћим књижевним прегаоцима, свевремено су отворени савезници свим литерарним прегнућима, која у отпору да трају међу корицама бележница или само под оштрицом

пера својих твораца, трагају у природној потреби за адекватном валоризацијом и рецепцијом. На том трагу, „Банатско перо“ је у овогодишњем савезништву са приповедачима-(не)аматерима читавог региона, окупило укупно осамдесет и два прозна састава, са одлуком да књижевном укусу актуелног Зборника одговарају истакнутих дванаест.

Грубим, али не и произвољним освртом, могуће је све пристигле приче свести на четири тематске преокупације: у првом реду присутан је оловни жал за прошлим временима који доноси мирис жутих дуња готово лајтмотивски, као јединствени олфакторни штимунг ових најбројнијих сетно-носталгичних прича; ангажовани, критички освешћени текстови, са ироничном, blasphemичном, па и сатиричном оштрицом упереном изопаченој стварности у лице, налазе се у невеликом броју, као и казивања инспирисана анегдотама, личним или чувеним, из регистра свакодневног живота; напоследку, као закључак намеће се увид да је тематска превага иманентна приповестима које садрже личне исповести, интимне душевне драме преосетљивих, усамљених, на крају, несхваћених, јединки.

Мање грубим, односно истанчанијим освртом на актуелне приче-конкуренте, запажа се својеврсна жанровска пометња. Наиме, у пропозицијама конкурса, у сегменту везаном за прозу, децидно је потцртан критеријум кратке приче. То свакако није жанр кратке приче схваћен у оном ужем, америчком, односно енглеском, поетичком проседеу, већ се разумева у ширем смислу као сажета епска форма која у наративном облику обрађује било какву тематику. И премда постоји овакво стваралачко олакшање и ширина, неопходни предуслов је

да текстови буду литераризовани, у мери да се могу назвати књижевним или бар књижевно-научним. Поједини аутори са одзивом на овај конкурс заблудели су на овој равни, те је добронамерни и, очекујемо, конструктивни савет жирија, да у потоњем свом прозном бављењу избегавају поетичко приближавање фелџонистици, па и козерији, а посве сличности са тривијалним, симплификованим текстовима које проналазимо у популарним магацинима удаљеним од књижевности као уметности речи.

Такође, важно је подсетити да вредносни суд у просторима писане речи никада није до краја, иако у незанемарљивој мери, обременен субјективношћу, да процена литерарних остварења никако није арбитрарни евалуаторски чин, пракса попут Прокрустове постеле, већ да постојање науке о књижевности, у њој, између осталог, утемељених поетичких и естетичких аршина, увек може помоћи, поткрепити сваки одабир жирија, па и овде начињени, учинити га тачнијим и оправданијим, али свагда са претпоставком или сумњом да би селекција евентуално могла бити тачнија и оправданија, да ју је исфилтрирала личност неког другог читаоца. Указујући на доминантне списатељске квалитете, надаље ће, у ишчекивању неких нових читања, бити образложена овогодишња хијерархија прозних текстова.

Првонаграђена прича *Жеђ*, коју је могуће читати компаративно са Андрићевом приповетком идентичног наслова, на прво читање издигла се као једина проза загледана у будућност, закупљена испуњењем дуго препричаног урбаног предања о рату за пијаћу воду. Исткана је у маниру жанр-романа, те неизоставно асоцира фабулативни вез Пекићевог *Беснила*, откуцаје свеопштег

суноврата, апокалиптичног грча и катаклизматичног безумља. Жеђ, најгора од свих људских незадовољених потреба, долази као казна за морални пад људског рода, антиципирана још у древном пророчанству Исихија Јерусалимског који је говорио – „Кад се угорча крв људска, угорчаће се и вода“. Цивилизацију је захватило оно „пошљедње време“ које се у средњовековним текстовима есхатолошког предзнака јавља као доба које ће неизоставно настати, унесрећити земље и народе и означити дефинитивни крај овоземаљског бивствовања. Интересантно је да радња приче траје један дан и да је при том аналогна другом дану стварања света из *Књиге постања*, међутим, сасвим је инверзна шестодневном Господњем делу из догме хебрејског мита; од уређеног космоса твори хаос, дозива потпуну дезинтеграцију света.

Тумачење човечјег постојања као *via dolorosa* прожима и две изузетно успеле приче доспеле под шифром „Плави Загреб“. Прва, наоко прозаичног наслова *Жуљао га десни палац*, црнохуморна, шеретски искежена, по квалитету ништа безвреднија већ само другачија сторија од првонаграђене, садржи представу да су људски животни путеви циклизовани феномени, заточени кружном линијом, која када се опише и затвори не обезбеђује спокој нити смирење - ни физичко (жуљање палца) ни душевно (жуљање мозга), већ се тако глуво и немушто егзистенција продужава у крик мрачне тишине, у сулудо тумарање безизлазима. Јунак друге фрагментарно исприповедане приче (*Желећи умријети само је заспао*), крајње социјално маргинализован, такође се свакодневно "саплитао и палцем ударао у празна јутра и очекивања бољег сутра" у осујећеном надању да смрт, коју је толико прижељкивао, те чак и разливао до нераспознатљивости по сну, као

блажем виду васколиког утрнућа чула и сужавања свести, јесте ескапистичко уточиште моћно да уништи свако сећање на никада непрежаљену, умрлу жену. Драма микроплана где омањи паук мота нити паучине око ноћног лептира, еквивалентна је драми макроплана где један човек једва дише притиштен ћорсокацима прошлим и садашњим.

Чистач увелог лишћа је још једна врло допадљива проза награђеног аутора, која почиње акордом, чини се истоветним оном из уводне медитативне прозе Андрићевих *Немира*. Међутим, ако су изнете паралеле са најпризнатијим српским приповедачем, случајне или пак ефемерне, библијски подтекст приче свакако није, још мање присуство аутентичне ресемантизација прадавног елегичног мотива увелог лишћа, који се још од свог творца – старогрчког лиричара Мимнерма, протеже кроз читаву светску књижевност, а у српској се, у једнаком интерпретативном кључу, понајвише везује за романтизам, односно Бранка. Увело лишће - опште место светске књижевности, које опомиње на људску пролазност и неминовно нестајање, у овој је причи под шифром „Праскозорја“ христијанизовано и симболички смрћу не укида људски животни век, већ га истом чини сврховитим. Поред похвалне оригиналности у поступку значењског померања топоса увелог лишћа, квалитет ове приче огледа се и у архаичној језичкој стилизацији текста, у колориту манастирског амбијента, као и у посредованом дидактичном моменту.

Када је већ поменуто језичко нијансирање текста, прилика је да се проговори и о две приче, које једна на другу упућују колоквијалним насловима – *Фала ти к'о брату* и *Фала ти к'о сестри*. Оне благо фингирају дискурс усменог казивања, а њихов аутор посредством свог

протагонисте, самозваног хероја и једне непосредне, свакодневне, духовите фигуре, спроводи технику сказа, што засигурно чини ове две приповедне минијатуре издвојеним у својој јединствености.

Прича *Она друга је лепша* можда је и најсавременија прича у избору, понајвише због проблематике спутане нарцисоидности, односно заводљиве и искривљене перцепцији властитог „ја“, која рађа сумњу у веродостојност медијаторске улоге огледала. Сличном по утиску модерности јавља се проза *Пут (читајући књигу Матије Бећковића)*, другачија, јер развија такође полиптотонска композициона решења и одржава интертекстуалност као једну од примарних константи савремене књижевности.

Потписане шифром „Бело вранино перо“ стоје две кратке приповетке *Ноћ у нашем сокаку* и *Прича о Живојину*, које у сагласју са *Бајковитом причом о бундеви* плене читалачку пажњу и осетљивост, и мада исприповедане на традиционални начин, необично су сугестивне и топле, са много стваралачке крви и приповедачког талента.

Напоследку, састав *Са оцем у санитару*, наизглед истоветан замашном броју интроспективних исповести тешких од меланхолије и животног баласта, које су приспеле на адресу библиотеке, на већ добро познату и учесталу тему очеве смрти, не одговара патетично, фразеолошки потрошено, већ је чини вишедимензионалном умножавајући њена значења инкорпорацијом флоралних мотива.

***Милана Рајић,
мастер,
професор српског језика и књижевности***

Александар М. Арсенијевић
Београд

ЖЕЂ

Воде је нестало изненада, потпуно неочекивано, без икакве најаве, око пола једанаест преподне, усред радног дана, ни по чему различитог од других. Вест се, брзином катастрофе, проширила до сваког уха људског; дошло је до необјашњивог самозатровања воде, на молекуларном нивоу, не само код нас, већ широм света, свугде! Готово је! Вода је умрла заувек, пијаће воде више никад неће бити! Вест су, после петнаестак минута, готово истовремено, потврдиле све радио и телевизијске станице. Влада је, поновивши штуро саопштење тројног копредседништва Међународне заједнице (НАТО-а, ЕУ и крње ОУН), обавестила грађане да је ситуација "под пуном контролом". Убрзо се зачуо завијајући звук сирена, који се мешао са звоњавом звона са цркава и вриском људи на улицама.

Пљачке и пустошења почели су одмах. Све продавнице са водом, соковима и пићима, све кафане и кафетерије, ресторани и винарије, сва складишта – опљачкани су већ до пола дванаест. Интернет се усијао и угасио. Фиксне телефонске везе су прекинуте. Све мреже мобилне телефоније су "пале". Нико се ни са ким више није могао чути. Настала је свеопшта пометња.

До пола један, на улицама и трговима било је већ на стотине мртвих и рањених. Људи су се због флаше воде или гутљаја сока убијали међусобно у невиђеном уличном покољу. Снаге реда биле су приморане да пуцају на разуларену руљу која је рушила све пред собом.

Државне зграде и јавне установе, школе и цркве су гореле, демолиране и похаране; густ дим множине пожара покрио је најпре ужи, а потом и шири центар града, и најпосле читав град.

Око пола два нестало је струје, јер су уништене трафо-станице, далеководи и струјна мрежа. Стали су тролејбуси, трамваји, возови. Угасили су се семафори. Улице су биле закрчене и непроходне од стотина слупаних, преврнутих и запаљених аутомобила и аутобуса. Хиљаде људи су остале заглављене у лифтовима, подземним гаражама, соларијумима. Авиони су почели да падају, јер су контролни торњеви били уништени, а сигнализација на аеродромима угашена. Попадали су, чак и дрoнови.

Око пола три, започели су, у крвавом походу спонтаног рата за воду, најпре насумични, а потом и масовни, напади на куће и станове, на зграде и стамбене квартове, уз коришћење ватреног и свих врста хладног оружја, од ножева и ашова до секира и крампова. Полиција се распала, као и војска – сви су појурили својим кућама да заштите своје најмилије. Ватрогасци, хитна помоћ, све комуналне службе престале су, једна за другом, да постоје као да их никад није ни било. Уследили су незамислив распад, бежанија и богибељ. Од лешева се није могло проћи степеништима, пролазима и улицама. Живи су газили преко мртвих.

Све се то збило због жеђи, те страшне, ужасне жеђи, какве никада до тада у историји рода људског није било. Људи су, од појаве првих знакова те жеђи, у року од пола сата жеднели до неиздрживости, а у року од сат и по почињали да силазе са ума. За два и по сата су, ван себе од лудачке жеђи, почињали да скачу једни на друге,

бесомучно гризећи и с вратова једни другима пијући крв уместо воде. Хорде крвожедних безумника убијале су кога год су стигле, да би жртвама, док су ове још издисале и трзале се у предсмртној агонији, пиле крв из раскиданих вратних и препонских, надлактичних и потколеничних артерија и вена. Када у близини више није било живих, махнити крвожедници су течност за утољење мрачне жеђи потражили у бешикама мртвих. Почело је касапљење свежих лешева по улицама, ровљење по утробама, вађење бешика и бесомучно сркање мокраће помешане са крвљу. Чим је нестало доступне крви и мокраће, завладало је масовно људожерство, јер су крвожедници кренули да утоле раздирућу жеђ, исисавајући из откинутих комада људскога мяса оно мало течности – крви, сукрвице и лимфе, што се у њима још задржало.

Нико није имао објашњења за тај ужасан развој догађаја – одакле та ужасна и смртоносна жеђ, и како се она, најпре несносна а потом и махнита, за само неколико сати претвара у убилачко крвопијство и апокалиптичко људожерство.

У прва три сата, док је још било струје, психолози, антрополози и социолози, научници, теолози и разни експерти из невладиних организација и независних института покушавали су, уживо, у радијским и телевизијским емисијама, да стручно одговоре на питање о природи те патолошке, паранормалне жеђи – зашто се она тако брзо претвара у толико агресивно помрачење ума и убилачки нагон. Нису имали одговор на ово питање, али су били сагласни у процени да ће род људски, као и увек у историји, успети да победи и опстане. Једна приватна ТВ-станица је, на кајрону, вртела речи древног пророчанства Исихија Јерусалимског: "Кад се угорча крв људска,

угорчаће се и вода". Током ових "ванредних програма", помахнитала руља упала је у већину студија, побила и растргла умне госте, храбре новинаре и престрављене камермане, у директном преносу, пред очима гледалаца сисајући и лочући њихову крв.

До пола седам предвече небројено мноштво људи широм света полудело је од неповратног лудила крви: завладао је такав хаос, ужас и страх да су преостали људи почели масовно да врше самоубиства – пиштољем, ножем, струјом, лековима, скачући са спратова зграда, бацајући се са мостова, вешајући се по градским парковима, убијајући се по подрумима и лифтовима, спаљујући се у својим становима, тражећи спас у што бржој смрти.

До пола девет увече, завладао је такво гнусно безакоње, да је мртвима било боље него живима. Родитељи су својим рукама одузимали живот својој деци, да не би допала у руке полуделих, од главе до пете крвљу попрсканих, безаконика и бесомучника; да би их спасили од себе самих и своје сопствене надолазеће, сасвим већ извесне, крвожеђи.

До поноћи више од половине укупног броја становника у свим земљама света било је мртво, побијено од стране побеснелих хорди жедних крвопијаца. Улице градова биле су затрпане раскомаданим људским телима која су растрзали побеснели пси, мачке, вране и пацови, на које су, пак, насртали незауостављиви чопори распомамљених крвожедника.

До зоре шаром земљином владаше час таме велике и невиде најцрњег. У зору зби се свеопшти земљотрес: земља прогута села, вароши и градове. Лавине, блатне бујице и одрони затрпаше безбројна станишта

људска. Реке променише своје токове, огромни и силовити цунами-таласи потопише читава приобаља. Острва потонуше у дубине морске.

Све људско и рукотворено би збрисано са лица земље. Више не беше никог ко би могао да измери време, да процени доба дана, да каже – подне је. У подне, пак, покренуше се силе небеске: големи огањ васионски просу се са неба и сажеже све живо на земљи: погибоше, чак, и вируси. Испарише океани и мора, језера и реке. Земља остаде пуста и безводна. А све је почело од воде, од необјашњивог самозатровања и ненадног нестанка пијаће воде.

Дан последњи, дан одмора – од жеђи човечије.

ЧИСТАЧ УВЕЛОГ ЛИШЋА

"Синко, шта то радиш у рано јесење поподне?", упита седобради калуђер младића-поклоника, који је, испред старе манастирске трпезарије-потлеуше, метлом од врбовог прућа чистио опало лишће, уклањајући га са манастирске стазе која укосо поред цркве, па испод врежа столетнога вењака, неправилно вијугајући између дрвећа, води до невеликог конака.

"Чистим стазу, оче... Лишће је до чланака, не може се проћи...", одговори спремно младић.

"Зашто, синко, чистиш стазу када ће лишће ионако поново пасти? Зар не видиш да ветар, у налетима, све време отреса лишће са пожутелих манастирских кестена и липа?"

"Желим да урадим нешто корисно после ручка, а, чистећи, могу и Богу да се помолим..."

заставши на стази, калуђер, на тренутак заћута, па, гледајући изнад младићевог десног рамена, негласно прозбори:

"Није ли увело лишће најдивнији знак наше пролазности, привремености свега човечијег на овој земљи? Не подсећа ли нас оно на зелен-пролеће наше младости, на високоврхно лето наше зрелости? Не шушти ли нам оно тајнословно под стопама, док кроз њега газимо? Не мирише ли нам, у јесење предвечерје, на душу загледану у вечност?"

"Оче, ако благословите, ја ћу одмах престати да чистим", промуца младић, збуњено и помало ожалашћено.

"Нека, синко, само ти чисти... Добро је благочестиву мисао у дело преточити, али је боље чистити увело и опало лишће самовоље у врту душе своје у

свакоме часу живота свога, него ли лишће у манастирском врту у ветровито јесење поподне".

"Оче, како да чистим увело лишће самовоље у врту своје душе?"

"Ваља нам се неуморно ослобађати од уздања у себе и сопствени труд, било телесни, било мислени."

"Али, како то? Зар ће се врата отворити ономе који не куца? Зар ће ишта пронаћи онај који ни за чим и не трага? Не разумем..."

"Увело и опало лишће знак је и печат благословеног поретка ствари у природи и животу. Када се испуни време, лишће увене и отпадне, на земљи се овлажи и иструне, хранећи земљу за пролећно обновљење и прострујање, исклијање и пропупљење живота. Сваки је лист благословен у свом свенућу, у свом безгласном паду на земљу, у свом тајанственом иструљењу. Није пропао и неће пропасти ниједан лист од постања до краја света. Сваки је испунио и сваки ће испунити своје предвечно назначење. Наше је површно самоузношење то што мислимо да, чистећи лишће са својих рукотворених стаза, уносимо ред у тобожњи неред природе, и живота, градећи се мудријима од Премудрости Божије."

"А шта када отац-игуман благослови да се очисти двориште...?", упита младић, не могавши да умири своју ожалашћеност.

"То нешто потпуно другачије, јер се тиче исцељења воље онога коме је то послушање дато: он, драговољно послушан игумановом благослову, предано чисти лишће из манастирског дворишта, радећи вредно својим рукама, истовремено чистећи и из врта своје душе увело и опало лишће своје самовоље, и обнављајући се, тиме, из старог у новог човека, смерноумног и слободног,

мирног и радосног."

"Дакле, има чишћења лишћа благословеног и неблагословеног...?"

"Биће, синко, да ствар није ни у чишћењу, ни у нечишћењу, самом по себи. Нити ће се спасти онај који чисти, нити ће пропасти онај који не чисти. Лишћа ће вазда бити, овде или негде другде, и онда када и ти и ја будемо мање од увелог листа... Ма како осећали да у свакоме трену живимо већ у вечности – а тако се осећамо јер душе смо живе и бесмртне – и да времена има на претек, у трептају ока стићи ћемо, сви без изузетка, до стања увелог лишћа, Богу хвала на свему... А нама ваља, корак по корак, колико ко може, истрајно усходити ка благословеном нетворењу воље своје и творењу воље Божије у свему – и у малом, и у средњем, и у великом."

"Оче, благодарим на благој поуци. Ја сам, уствари, хтео мало да ревнујем пред манастирском братијом, да кажу или, макар, помисле: ево младића побожног и вредног, у времену безбожности и лењости, који не губи време, већ, уз молитву, дела и после ручка, у време одмора, полагајући, још од младости своје, чврст основ спасења свога..."

"Слава Богу, па нас ово благословено лишће обојицу поучи", мирно закључи калуђер и оде, не журећи се и шуштаво пртећи опало лишће, низ манастирску стазу према конаку, зараслом у руменолисне пузавице.

Здравко Одорчић
Загреб, Хрватска

ЖУЉАО ГА ДЕСНИ ПАЛАЦ

Још у родилишту му се запетљало десно стопало о бабицин златни ланчић када се онако још клизав од хладне воде одгурнуо ногом о њезине повеће сисе, а палац се омотао око ринглице привјеска.

Вриснуо је плачем први удах прије него ли га је плъснула по голој гузи. Слијевале су се крокодилске сузе по њезиним грудима док га је носила мајци у наручје. Када је осетио први млијечни мајчин нектар само је зајецао.

Од тада је цијели свој живот осјетио жуљање у десном палцу. Свака обућа му је била тијесна баш на десној нози и тако је ходао жуљајући се болом. И десна чарапа га је жуљала. И ногавица га је жуљала ако је била нешто дужа од уобичајеног. Што је био старији жуљање палца се проширило на жуљање ока. А од ока је прешло на жуљање мозга.

Ако га није уобичајено жуљало нетко би увијек учинио да га зажуља. Професорица из математике му је стала на палац са својом црвеном штиклком од чега је поврх свега добио жуљ. Исти жуљ причепио му је отац негдје у осамнаестој, а факултет му је жуљао мозак до неке двадесет пете.

За длаку је имакао нагаз прекарне плавуше са овећим сисама и богатим родитељима и некако је у исто вријеме нашао жену која му није жуљала палац нити мозак. Њезин табан на палцу осјетио је болно тек у средњим годинама када се она заљубила у прву сусједу с којом је отишла за Канаду.

Њезиним одласком годинама се сам саплитао и палцем ударао у празна јутра и очекивања бољег сутра. Успут је жуљао мозак о корицу круха борећи се за опстанак и чисто преживљавање тражећи по контејнерима нечији случајно бачени купон милијунске лутрије.

Већ у позној животној доби рупа на ципели показивала му властити палац који га је и даље жуљао иако је био слободан зраком. Једино га је мозак све мање жуљао годинама заборавља.

Једнога сунчаног јутра уз цвркулт птица и топлине сунчевих зрака на тијелу, пробудио се мртав.

Није више осјећао жуљање палца нити жуљање мозга. По први пута од рођења није осјетио бол. Руком пријеђе преко лица и опипа први осмјех, вјерујући како ће безболно закорачити међу анђеле и у онај бољи и љепши посмртни свијет.

Чекао је тренутак.

Чуо је закуцавање сандука. Земљу која је сипала на његов гроб. Све је утихнуло. Мир тишине. Чекајући блесак раја у мраку отвори очи.

Стиснут у смртном ковчегу даска му притишће десни палац.

Крикне мраком тишине.

ЖЕЛЕЋИ УМРИЈЕТИ САМО ЈЕ ЗАСПАО

Згужван у полусрушеној кући без прозора и врата буљио је у рупу стропа кроз које је улазила бјелина мјесеца. Жуљао га лимени поклопац посуде на којег је случајно сјео док је узимао излизану жлицу коју је нетом утопио у јуху ловећи једну залуталу муху.

Сркао је хладну желатину и даље виркајући у свијетлу мјесечеву зраку, а сваким гутљајем стварао си бол на климавом исквареном зубу. Очи су без трептаја упијале свијетлост која је постајала све сребренија бљескајући се изнад чела. Дно посуде цвилило је звуком загребене жлице у празно. Није чуо иритирајуће звукове. Ни ломљаву метала и стакла када је посуду бацио у судопер у којег данима нема воде и чија славина само понекад капље особито у доба кише.

Бјелина свијетла му испуни сваки кутак ока, лице му добије крви испијену боју. Блијед као крпа која неопрана виси на чавлу изнад захрђале пећи на дрва. Обасјан неонском свјетлости за коју је у гостиони пријатељима говорио да је пошаст јер се губи природност и како жаруље боље свијетле од ових еколошких од којих ћемо сви изблиједети и остати слијепи а које нам сада намећу као једино рјешење.

- Ма мош` мислит - шапне.

Не желећи помакнути главу нити трепнути капцима, напипа топлу боцу на којој се одлијепила наљепница. Дланом обрише врх и уснама обухвати стакло, а ракија клизне у уста, па у грло, испирући тако једњак заосталим наслагама масне хладне јухе.

Испивши до краја баци боцу у судопер не слушајући лом стакла. Чуо је једино како је из славине

капнула кап и просула се негдје неопраним шалицама. Мјесец се већ назирао рупом и јасно се осликавала паучина и омањи паук који је мотао нити око ноћног лептира. Освијетли и оронули оквир у којој је уоквирена блиједа слика жене.

Стресе се леденом зимом и задрхти. Из очију крену сузе. Лију као потоком тјерани. Окрене се. Шаком удари у зид испод саме фотографије. Није осјетио бол. Само се туга разлила образима. Срцем стегнула мржња.

- Зашто си ми је узео - прошапта плачем и ову вечер.

Мјесец се одавно угасио јутарњим свитањем. Скврчен уза зид зајеца уснама прислоњеним на хладну циглу. Паук му је прешао преко лица. Желећи умријети само је заспао. У сну је сањао како је овога јутра за њом умро.

Томислав Ђокић
Параћин

"ОНА ДРУГА" ЈЕ ЛЕПША

Прекинувши лагану пролећну шетњу, млада плавуша седе на дрвену клупу поред реке. Кад прекрсти ноге, одједном блесну обла белина њеног колена.

Не, не привлачи је жубор бистрих таласа. Њену пажњу заокупља она сама! Опседнута сопственим изгледом, отвори кожную ташну браон боје и извади срцолико огледалце са сребрнкастим, сјацкавим оквиром. Загледа се у бистрину стакла и угледа – прелепу плавокосу девојку.

- Боже, како је лепа! - оте јој се дубок уздах.

- Види како има лепе обрвице! Праве пијавице, нема шта! А моје су некако дебље, пуније! Штета што сам заборавила пинцету! Могла бих да их мало почупкам, да их истањим!

Затим се на тренутак загледа у бело кученце с пругастим прслуком које крај ње проведе погрбљени старац са шеширом. Но, огледалце никако није испуштала из леве руке!

Пажњу јој потом заокупише усне:

- Да, "њене" су румене као трешње! А моје дођу некако бледе!

Зато извади кармин – да их поправи! Мазала их је дуго, пажљиво, повремено лизуцкајући доњу усну горњом. Најзад је била задовољна, бар тим детаљем! Но, на тренутак јој засметаше сопствене шишке:

- Превише ми падају на чело! Не могу обрве да ми дођу до изражаја! А можда ми и очи заклањају?!

Потом три прста десне руке провуче кроз њих и подиже их ка средини главе.

- "Њене" шишке су слађе, тршавије него моје! Своје ћу морати да увијам фигаром, чим стигнем кући!

Онда јој засметаше трепавице, рођене трепавице!

- Сувише су ми кратке! А могле би да буду и мало гушће – као "њене"!

Стога из ташне потеже маскару. Брижљиво оцрни трепавице и задовољно се осмехну. Сад су јој изгледале дуже! Но, при том осмеху угледа и низ зуба. То јој брзо помути расположење!

- "Њени" су бели као снег, а моји некако жућкасти! Цабе их перем и више од три пута дневно! А нисам ни пушач!

Хтеде да врати огледалце у ташну, али се ипак предомисли. Пожеле да провери и изглед својих образа! Кад погледа у огледало, спази савршену равнотежу, односно симетрију пудера на јагодицама "оне друге"! Поређења ради, нежним врхом кажипрста опипа своје јагодице. Одмах закључи да је неравномерно распоредила пудер, а и руменило:

- Баш сам гуска! Како је "она" могла да се овако лепо дотера!

Љута на себе, потом покуша да растрља онај "дебљи" слој – на левом образу!

Но, гле врага! Ни онда "није" изгледала савршено! Засмета јој изглед очних капака! Због њих јој очи "нису" биле довољно истакнуте! И – шта ће друго него да се лати "сенке"?! Уследи још једна паралела с "оном другом"!

- "Њене" очи су сан снова! Од трњина су црње!

А моје дођу некако сиве, недовољно изражајне!

Тада крај ње прође један загрљени пар. Плавуша их лежерно пропрати погледом, а затим се поново усредсреди на саму себе, односно на своју "двојницу" у огледалу, само знатно, знатно "лепшу" од ње!

О моделу ципела које је носила, а ни о "окраћалој" сукњи, није ни размишљала. Одједном се сети свог младежа лево од прџастог носића. За "чудо", и "она друга" девојка, "она" у огледалу, такође је имала младеж и то на истом месту! Па ипак:

- "Њој" је баш сладак! Као купина на ластару! А мој је крупнији, упадљивији! Баш ми смета! Али како да га смањим?!

Плавуша се затим намршти и врати огледало у ташну. Разочарана, закопча је и уз дубок уздах процеди:

- Дабоме! "Лепша" од мене, наћи ће и лепшег момка!

Радован Синђелић
Богатић

НОЋ У НАШЕМ СОКАКУ

Мрак. Небо пуно звезда. На јабуци поспале гугутке. Мир и тишина. Плавичаста магла лебди над пољима. Црни јасенови које је још дед посадио, вечито будни стражаре са обе стране пута што вијуга између њива. Отац ми је говорио да се не удајем за Тривуна.

- Живећеш у сокаку, међу њивама и шумама, звериње ће ти долазити и дању и ноћу... Шта ће ти он поред наших момака из села? Никад оно њихово босанско неће ишчилети из њега и његових.

Свако иде путем своје судбине оче. Не би требало да се ове ноћи сећам мртвих. Теку минути, нижу се часи као зрна на бројаници. Молим ти се Мајко Божија, Маријо милости пуна... Ова ноћ као да се већ догодила, некад давно у неко друго време, у неком другом животу. Тама и време имају исту мајку. Пуст салаш. Гледам шуња се лисица, провукла се кроз рупу у плоту, застала у жбуњу па гледа где ће даље да крене. Кокошке су на свом леглу високо на јабуци, а патке и гуске су затворене у амбару. Узалудан ти је поход ове ноћи лукава жућко. Не надај се ловини. Пулини спавају пред вратима на прагу. Сутра ће опет осванути ноћ слична овој. И све ће бити исто, иста тама, исти шумор црног јасења, куне златице ће се прикрадати купиновој лози и жбуњу црних рибизли, врапци ће заноћити у крошњи старог јоргована, лија ће се шуњати около, пред зору запеваће петли у исти сат као и увек. Сутрашња ноћ ће затећи две празне постеље у овој кући. Мајко где ли си сада? Сестро благо теби што деце

своје немаш, не знаш чега те је све Бог спасао. И ми смо као деца, преживеле један рат. Сутра креће наша војска. Узеше два моја сина. Мара кука: "Теби бар осташе оно двоје најмлађих, а мени узеше јединога..."

- Заборавила Мара да има поред јединца и пет кћерки – горко рече баба – као да је битно да ли је син или кћи, дете је дете.

Сви смо као сломљени само се баба не да. Као да је сигурно да ће нам се обојица вратити.

- Немој да слутиш несрећу снахо – рекла ми је – не мислим на зло... иду са нашим сељацима и твоја оба брата су уз њих, пазиће их и даће Бог да се сви врате. Ја не памтим да је икад ико од наших у неком рату погинуо. Не заборави да им даш амајлију у црвено платно ушивен комадић постелице наше беле кобиле Њуше прворотке. И проспи за њима по бокал воде, ја их нећу пратити, нећу ни излазити из собе, удовица сам не ваља да испраћам војнике. А они ће се вратити, ено оба рузмарина што сам им посадила истоветно нарасла и разбокорала се, сачекаће оно наше младиће да се врате, за весеље да им гране посечемо, свадбу у исти дан да им направимо...

Можда сад ни баба не спава у свом собичку. На дрвеном сандуку гледам скупио се мачак црни Гаврило. Чини ми се као да је уснио али он се само прави да спава чим га погледам он отвори једно око и почне да преде. Како је живот брзо прошао, детињство, младост све оде без трага. Дошло је то време када живи мртвима на сну њиховом спокојном завиде. Па опет молим ти се Боже и Мајко Божија за моје синове и за сву децу на свету. И за оног Гаврила што је кажу, рат овај закувао. И за његову мајку која можда сад као и ја гледа у ноћ. Амин.

ПРИЧА О ЖИВОЈИНУ

Освануо је 16. март. Година 1941. Јутро мирише на пролеће. Снег окопнио, само га понегде још помало има. Јокин петао се пробудио први па побунио и осталу сабраћу по комшилуку. Његов први кукурик ме је пренуо из дивног сна. Сањах да сам код своје куће, отац и мати послују по дворишту, браћа још нису устала, вратила сам се у детињство. Прекиде се сан, нестале мириса боровине и мокре траве, устадох. Моје кћерке су још спавале загрљене у очевом кревету. Из кујне чуло се шумно дисање нашег деде. Отворих врата. Сунце је излазило споро, помаљало се са друге стране реке иза босанских планина где беше свило своје гнездо. Помислих како ће оно прво да обасја мој родни крај, поља, оранице, ливаде и подмуклу реку, а онда ће кренути овамо на мачванску обалу. Огрнух се марамом и пођох му у сусрет стазом кроз двориште па у воћњак где су испошћена црна стабла шљива и јабука стрпљиво чекала да се огрију. Застадох на пола пута питајући се та куд сам ја то кренула, босе ноге у папучама, а на мени само вунена марама. У Јокином воћњаку видех на врху највишег багрема велику врону. Кад ме виде она размахну крилима и одлете.

- Лош знак - помислих - а Јока треба да се породи ових дана. Нигде никог само сунце које је попут велике беле птице ширило своја крила и ја. Ипак кренух напред ка крају нашег воћњака. Он беше ограђен плотом. После десетак корака угледах у Јокином воћњаку неку жену како нешто ради сагнута под јабуком где је Јока претпрошле године сахранила своје мртворођенче. Неки глас ми шапну да се одмах вратим у кућу али нешто јаче од мене ме просто гурну напред ка дрвеној огради што је

раздвајала наша имања. Погледах боље кад тамо моја јетрва Јованка копа неку рупу у земљи.

- Ехеј сестро шта то радиш? - упитах ухвативши се рукама за смрзнуте дрвене летве. Она се окрену али не рече ништа и настави да копа. Опазих поред ње замотуљак.

- Боже да јој није опет дете умрло? - прошаптах. Некако се пребацах преко ограда па полако пођох до ње. Ситно бледо дечије лице вирило је из прња у које га је умотала.

- Кад си се породила? - упитах је.

- Ноћас – каза она кратко – јутрос је умрло...

Загледах се у дивно дечије лице, у прекрасне дуге трепавице и румена усташца и прекрстих се. Ето Бог неком даје не жали, у Јованке четири кћерке и четири сина, а у мене само две кћерке. Хумка скоро беше готова кад ми се учини да се мала уста померише. Узех замотуљак у руке да не лежи на хладној и мокрој земљи. Било ми је жао малог роба божијег. Једна суза ми кану на дечије лице кад оно одједном отвори очи и затрепта.

- Јованка па дете је живо! - викнух.

- Дај ми га овамо и бежи кући – рече она неким уморним гласом и некако ме чудно погледа.

- Не дам дете рекох – дете је живо види га како трепће луда жено...

И тад вођена оном истом силом која ме је то јутро пробудила и довела овде у овај воћњак потрцах ка њиховом плоту чврсто стежући мали замотуљак, појурих колским путем ка мом дворишту па право у кућу. На вратима се сударих са дедом. Он ме зачуђено погледа, а ја му рекох у једном даху:

- Јока се јутрос породила и мало пре хтела да закопа дете под јабуком, мислим да њен Веселин ништа не

зна, ја зграбих дете и донесох га овамо. Она има осморо деце и стално је говорила да јој више деце не треба, а кад сам је ја питала да нам да једног од синова да и моја деца брата рођенога имају она није хтела.

Деда узе замотуљак стави га на сто и распови. Дете се сасвим разбудило подигло ручице па их помера горе доле.

- Дечак – рече деда.

- Да га узмемо нама? - упиташ.

- Јашта него ћемо га узети, ако га вратимо њима може му Јованка опет наудити. Не да њега деда ником, то је пети унук мог покојног брата рођенога, мог Сретена.

Пробудише се деца, дођоше до стола гледају.

- Шта је то деда? - упита старија Катарина.

- Донела вам мати јутрос брата – весело рече деда.

- Благо нама – каже мала Марија и љуби дечију ручицу.

Зачу се нека граја из Јованкиног дворишта.

- Трчите децо до нашег кума Славка, кажите му да одмах дође овамо, идите преко башче – рече деда.

Обукоше се деца и отрчаше. Деда покри дете кожухом.

- Да се неће Веселин љутити што смо узели дете? - упиташ.

- Лако ћу ја са њим, није он зао човек, она је ово кришом од њега урадила, не би он дао живо дете да вештица закопа, али морамо му рећи истину.

- Види ти њега како је ружан сто година поживио и сретан био – радосно је тепао деда детету мазећи га по глави.

- Наложите снахо ватру да нашег малог сретника

загрејемо.

Кумова кућа беше близу. Катарина се врати без сестре, уђе у кућу, чучну на праг па рече тешко дишући:

- Марија казала куму да смо добили брата, кум рекао да се зове Живојин. Ето њега и Марије иду полако, а ја сам дотрчала да вам кажем шта је урадила. Није те деда послушала, ти си рекао да само кажемо куму да одмах дође до нас, а брата да непомињемо. Не знам шта јој би да те не послуша.

И тако Живојин по правди Бога оста код нас и одгаји се уз помоћ и по вољи Мајке Божије и беше најсретнији од све браће и сестара.

Драгутин Љ. Видачић
Житиште

ФАЛА ТИ К`О БРАТУ

Самозвани и такозвани Ерој је био човек посебних особина.

Кад су колонисти долазили у Банат, Ерој је чуо да тамо, где иду `ероји имају посебне привилегије. Добијају најбоље куће, земљу и остало, па брже боље прогласио сам себе еројом.

Од тада је носио тај надимак и с њим и умро.

А Ерој је био посебан љубитељ правде, али оне коју он види као такву. Често је Ерој делио правду шамарима. То му дође, по кратком поступку. Па ком право, ком криво.

Зато су људи с њим били на одстојању.

А да Ерој много тога није трпео, свима је било познато.

Мало шта се Ероју могло из руку отети.

Али не лези враже. Деси се и њему малер, али то је Ерој `еројски издржао.

Дође Ерој код комшије Миле за једну услугу.

- Дobar дан, Миле.

- Дobar дан, Милане. Шта тебе мучи?

- Види, вако, Миле. Био сам код жениног брата да ми да кобилу и шпартач. Ћијо сам ошпартати оно јутро и вртаљ кукуруза. А он дао мотике на откивање, па ја доша ако би ћијо да ми ти даш свој шпартач, па ћу ти га поштено вратити и шта кошта платити.

- Ако ћеш ми платити, нећу ти га ни дати. Него кад си ти то ћијо?

- Ујутро, ако Бог да.

Договор је договор. Узе Ерој шпартач, па оде за послом.

Први малер Ероја задеси тога дана на пола посла. Дуну неки ветрић. Створи се вихор и подиже најлон цак право испред кобиле. Она се пропне. Зарза, па у галоп. Скину Ероју кајасе са врата, оте му шпартач из руку, па низ њиву.

Завика Ерој:

- Цвето брате, Тито сестро, исјече кобила шпартачу ноге. Све наопако.

Слетише се људи са других њива, ухватише кобилу, смирише је и дадоше је Ероју у руке.

Ерој захвалан. До неба захваљује се људима, а они се једва извукоше од захваљивања. Ерој, опет, срећан како је могло бити, настави шпартаче.

Кад је било готово, враћа Ерој прво шпартач, па ће онда кобилу и приколицу.

Дође он код Миле и скину шпартач, а Миле ће њему:

- Милане, брате ће је предња мотика?

Ерој погледа. Види да је нема. Погледа у приколици. Нема је ни тамо, па поче да се правда Мили и исприча му шта се све десило на њиви, а да не брине, он ће ићи да нађе мотику. Није тај дан Ерој ни ручао да не би образ изгубио. Кад му је човек к`о човеку дао, ред је да се врати како је и узето. Врати се на њиву. Прегази је уздуж и попречно, али мотике нигде. У сумрак, са душом у носу, Ерој долази код Миле и каже:

- Миле, брате, нема је није. Или је неко наша или је у земљу пропала.

Миле, да скине Ероју терет са срца, рече:

- Милане, извини. Знаш шта је било?

- Шта је било, Миле, брате?

- Па види, овако, пошто предња мотика највише сече, ћијо сам је наоштрити и метнем је у оне Миркове менђуле, лакше се оштри. Малоприје сам тамо био и видио је. Јеби га сад...

- Е, Миле, фала ти к`о брату ће ми рече, а мог`о си прећутати, и ја би теби мор`о нову купити. Фала ти, к`о брату.

ФАЛА ТИ К`О СЕСТРИ

Крајем шездесетих година, појавом телевизора, прела су полако губила смисао. Није се ни говорило идем на прело, већ идем на телевизију.

Зими је дружење поред телевизора било максимално заступљено, због дугих ноћи мало посла у току дана.

У почетку није свака кућа имала телевизор, а неки су се и кајали што га узеше. Тако су се Миле и тета Бурсаћ помало кајали што узеше телевизор. Разлог је донекле био оправдан, ако се узме у обзир да им је главни посетилац на прелу био Ерој.

Знао би Ерој доћи код Миле док падне мрак, око пет по подне. Па ако се једе прије и Ерој, ако се пије кафа или чај, пије и Ерој. Ако се Ероју мало придрема, он не иде кући него ту на столици, или на сећији ако га западне место.

Једне вечери тако Ерој одрема на сећији мало дуже, и таман се пробуди у време дневника. Дневник се слушао са великом пажњом, а деца у то време нису имала право гласа. Поготово ако би се на телевизији појавио друг Тито. После дневника програм за старије није био много битан, али телевизор се није гасио док има програма. Започне се прича, прво коментар са дневника, па онда нека поређења са неким догађајима из прошлости. И шта ти ја знам о чему се све није причало.

Ерој се расанио, а Мили се дрема. Легао би да спава, а Ерој прича ли прича, а у Милу и не гледа. Миле се нашао у јаду.

Тета, жена Милина, а тако су је звали сви укућани и комшије. Кад се тета удала за Милу, затекла је

децу из првог брака Милиног. Сви су је звали тетком па потом и деца коју је родила.

Видела је Тета колико је сати и да Ерој нема намеру да крене, па се сети да донесе лавор да Миле опере ноге. На телевизору нема програма и Тета га угаси. Миле опере ноге и легне окренут леђима према Ероју. Тета узима лавор да проспе воду. Ерој је хвата за руку и рече:

- Стани, Тето!

- Шта је сад, нос те враг, шта 'оћеш?

- Дај кад сам ту да и ја оперем ноге.

- 'Ајде пери нос те враг више.

Ерој скине чарапе, заврне ногавице од панталона и дугачких гаћа да их не покваси, опере ноге, убрише истом крпом што је и Миле брисао и врати све на своје место. Затим рече Тети:

- Фала ти к`о сестри и лака ти ноћ.

Ђура Шефер Сремац
Рума

БАЈКОВИТА ПРИЧА О БУНДЕВИ

Бејах момчић из равнице плодне и дечурлијом родне. Остадох до дана данашњег, дубоко у души, враголан, шерет са сремских непрегледних поља и ливада. Сањар звездани у дружењу са совуљагама хуктавим, при ноћном чувању бостаништа у атару.

Из маглина сећања извире она позната шала, у талозима времена уврежена: највиши брег на сремској црници јесте – бундева од добри` 50-60 кила. А-ха-ха-ха! Та, својим сам очима глед`о како два сељака јака подижу такву једну грдосију за `иљаду пита "бундеваре", велике посласице нас клинчадије, на радост способних домаћица-колачарки. - Куд је дижу који очин! - чудим ти се ја, ал` нико на мене, малог ајгира шиљокурана, не обраћаше пажњу. Ама, угуривали је пô сата у кола, у оног јадног фићу (беше то седамдесетих година прошлог века).

Чујем после: освојила прво место сремска бундева на *Новосадском сајму*. На дику и за кочоперење кицошима Сремцима, да не заборавим вредне домаћице, што без кецеље ни у дућан не иду. У летње доба скокну оне часком да докупе неке ситнице заборављене (- Опет Ђурица полиз`о ситни шећер у шпајзу, мајку му мангупску!" - а она, домаћица, тобож` "псовачица", уствари је та мајка, његова!), а назуле само папуче вашарске, на цветиће.

Ех, па кад поседамо ми, дечурлија из пô шора, за дугачки уски астал испод разгранатог дуда "мургања", то ти је прете да полижеш!

Та, за велики диван сремачки ти је бундевара из рерне коју ватра од сувог чокања загрева! Још ако се домаћица "не залаје преко тарабе", како је им`о обичај да дивани мој деда, са комшиницама, о тазе вестима по шору, онда ти, прика мој, та слатка ролована посланица, жута к`о дукат, неће у оцак побећи, само ће лепу рскаву корицу у`ватити одозгоре. А цимет мириши – милина једна!

* * *

Кад после сајма доведе слављеник деда Пантелија, у своју широку и подугачку авлију, са гувном спојену, то чудо невиђено – поче сећи и бушити. не`ш ми веровати, прикане мој! Та, издубив`о је ножем касапским, к`о бравца да коље, јадну жуту лепојку добри` п`о сата док јој утробу, да извиниш, не извади. Просто ми жао беше. А семенки било за читаво вашариште малишана. Та, мало је касти – беше за три ара њиве да се засеје у пролеће! О`ш врага, све то ми, клинци, изгрицкали к`о мишеви пољски; за сетву остаде пар шака, кол`ко само за очување сорте.

Што ли је вредни, добри деда Панта такву занимацију приредио целоме комшилуку!? Кад је пос`о завршио, сместио свог унука Ђурицу у ту кућицу од бундеве, изнутра пажљиво остругану и сувом овчијом кожом патосану. Ваљда да види и да се чуди окупљени свет залудни, кол`ко је великарна сајамска рекодерка! Однекуд се и новинари сјатили, к`о голубови "поштари" на котобањи, у авлију паора победника да штрицкају апаратом некак`е "сличице". Јадног дедицу спопали да метне парадни шешир на проћелаву главу, "да лепше на слики испадне", како је после данима диванила његова баба Роска, на шта он тешка срца пристаде. Кошуљу карирану, плаву, вечито мокру до п`о леђа од зноја, због

тешког посла тежачког, ни за живу главу не даде да му скину. Ко је то још вид`о купати се сваки час, кад ћеш се још триред ознојати до вечере!? Све је нешто зазир`о к`о да ће му неко украсти његову стару, масну шеширчину; ни да је из ње шварглу и чварке јео! А добро би му послужила и да је метне на главу – страшилу на бостану...

Све се гуске, патке и остала живина разлетеше по гувну, а сироти уплашени пет`о раскукурик`о се к`о нездрав! Валда мислио ђувегија у мамузама да нежељени гости `оће кокице да му покраду. Чува тај витез кокошарски своје шареноперасте принцезе. Шаров запенио од лавежа, та ланац да раскине!

* * *

Кад се на такву бундеветину попнеш, прика мој, са тог жутог брежуљка пуца ти мало шири видик преко мора њива, засејаним таласастим житарицама – или се то само тако чинило мојој децјој маштовитој главици. Милина једна беше гледати како већ влатали ку`рузи у небо упиру к`о витезови копља зелена. А тамо у дубини летњој, плавичастој, подно горе, ждребице Фрушке, разазнају се – само ако их са торња црквеног посматраш и око соколово мало јаче упериш – сремачке кућице црвенкасте што дижу главице к`о печурке после кише.

* * *

Фрушка ми родна, гроздорона има шта да каже и покаже на преплодним недрима, виноградарским и шљиварским. Висе дојколики гроздови јесенски, гране стењу повијене од берићета: миром миришу зрели плодови јабука, крушака, шљива... Уста ми пуна сока од слатких, крвљу божанском задојених трбуха лубеница. Руке ми

лепљиве од сласти дињица меких што на обле дојке девојачке подсећају... Гле, ту ми већ и момковање пристиже, корацима од седам атара! Еееј, младости моја!... Лепотице кочоперна, једина...

Такве сличице урезала си ми у ову "бундеву" оседелу, старачку, ал` пуно мању од оне дедине жутолике лепотице славом овенчане.

А деда Пантелији паору нека је лака земља црница, која напоји и нахрани бундеву рекордерку, неизбрисиву из срећних бајковитих времена детињства.

Јован М. В. Вајdle
Бечеј

ПУТ
читајући књигу Матије Бећковића

Кренеш дуж пута који не знаш.
Кренеш пут Паланке.
Не знаш засигурно пут до Паланке, а ти кренеш.
Уочи саме Паланке ти застанеш, заустави те пут

силом.

Ти разбијеш силу пута ка Паланци и ризично
опет кренеш путем.

Ризикујеш и кренеш до Паланке путем који
води у њу.

Спутаван идеш не хајеш за препреке, све да би
стигао до Паланке.

Ноћ хвата пут, не мариш, идеш не знајући кад
ћеш стићи, ни где ћеш стићи, ни шта те чека у Паланци.

Упознајеш неке људе на путу до Паланке, људе
које нећеш више никад видети ни на путу, ни у Паланци.

Помажу и одмажу ти људи да стигнеш до
Паланке, а ти идеш, сигурним кораком идеш, јер си и
кренуо у Паланку.

Ништа не знаш, не знаш људе до Паланке, не
знаш пут, а он води и препреке ставља.

Препреке да те искуша на путу до Паланке.

Да те искуша на том путу до Паланке, јер ти
идеш њој, њој плавоокој Љиљани Ступар.

Одједном, кад стигнеш у Паланку, тим путем
којим си кренуо и сретнеш Љиљану Ступар и видиш њене
очи и предивне зубе и осмех и све видиш. Ал` не видиш и

не упамтиш.

И она оде, у дубокој ноћи, под кров своје куће, а ти останеш, опет, на непознатом путу.

Ниси је видео, а био си сасвим близи ње и одлучиш се да кренеш даље, ка њој на пут.

У зору, кренеш на пут, одлучиш се на пут којим никад ниси ишао, никад га ниси видео, а то је пут до Силбаша.

И путујеш до Силбаша, ништа не знаш.

Не знаш пут, не знаш људе.

Страх те је.

Пут те доведе до Силбаша, све време питајући се да ли добрим путем идеш, а све друмом и умом.

И тада у Силбашу, где ниси био никад, путевима кроз Силбаш тражиш и тражиш, дуго тражиш, само једну основну школу, једну једину у Силбашу.

Нађеш школу, нађеш капију школе, уђеш у капију и станеш заливен, непомичан, пред тишином дечјих часова.

Онда, одједном, тог јутра после дугог пута, појаве се наочаре, округле наочаре заденуте иза уха црвенкасте косе.

Ти видиш плаве очи, баш оне од синоћ у Паланци и видиш предивне зубе и осмех као што си јуче видео: Љиљану Ступар.

Она пође са тобом на пут живота.

Заувек.

Славица Јовановић
Мачвански Прњавор

СА ОЦЕМ У САНИТЕТУ

Мозаик испрекиданих мисли...

Замирисали су матичњак и хајдучица, небо се окотило розетама звезда ко цветовима чуваркућа. Отац је умирао нем. Занемео. Није дочекао да сазри аронија коју је својом руком засадио. Одлазио је ко звук у ветропис последњим трзајем гудала живота, које одједном испуста више необичних тонова. Башта преплављена жутим цветовима дулека и невена. Отац је одлазио, чекајући тајанственог путовођу да га уз нагли трзај узда галопирајућих небеских коња, одвезе на небо. Отац је нестајао самлевен на жрвњу времена, купећи жељу и последње зраке сунца, знајући да ће се пробудити у неком новом времену. Некад бели храст и јавор, здрав као дрен, а онда само измучени старац без снаге, прикључен на инфузије које су се сливале у његове вене кап по кап, испијајући воду на сламчицу гутљај по гутљај. И сове су најавиле његов одлазак, сакривене у крошњама високог дрвећа. Кад год погледам небо, угледам плаво очево око, некад прекорно, а некад благосиља. Отац је предосећао. Цео живот проведен у два три одела, пред смрт је пребирао по оделима, као да је желео да одабере најсвечаније.

Присећање: У капели мртвозорник пита: - Да ли желите и да обријем покојника? Отац лежи нем, занемео и на левој страни образа крви, посекотина од последњег бријања. И опет се чује јак потез гудала, које одједном одсвира више нота. Отац прекрштених руку преко груди свечан, као да стојим пред моштима свеца. Тамо где одлази

ластавице му слећу на чело и жалфија му изниче из длана. Отац је нестајао, а са њим и сећање на моје детињство, на прве написане песме које је он својом руком мени тада невештој прекуцавао на машини за куцање. Пред одлазак очи му чисте као сузе, бистре к'о изворске воде, плаве као океани, к'о кад тек уцвета јоргован. На његовим длановима изникну споменак и босиљак. Кренуо је на далек пут у новим ципелама, целог живота носећи дотрајалу обућу. Одвеле су га скелеције у сусрет мртвој кћери, пупољку и прерано умрлој жени. Да он ту сад буде чувар гробова, свога ружичњака. Ружар прерано откинутог пупољка и руже. Отац је отпутовао, тамо где ће се погледати непогледале очи. Отац је умирао ћутећи. Запутио се светилишту, где су га чекале кости мртвог чеда и жене, које је прерано изгубио. Тамо где је и прогледаће и проговориће и компас ће му бити соколи и орлови и цвет незаборавак. Прегрмео је све. Сад небо му путовођа. Испрекидана сећања. Седим поред оца у санитету и слутим да му је то можда задњи пут без повратка. Одузета десна страна тела и моћ говора. Као да је желео нешто да каже. Отац се поздрављао, отац ми је пружио леву руку. Благосиљајући, опраштајући и молећи за опроштај...

Док ово пишем у руци ми потврда о слању препоручене пошиљке, а у њој лекови за оца адресирани на Стари Сланкамен бању. Лекови су стигли сутрадан. Дан после његове смрти. Отац је отишао на Небо да плуговима сећања заоре и засеје њиве звездане семеном незаборава.

Горњи део крваве пицаме од инфузија ме подсећа да сам имала оца и рудара и надничара и заштитника. Можда се ужелео свог мртвог чеда и пожелео да одигра по коју партију шаха. На мртвачким колима одлази прошлост, преобучена у сећања. Испрекидане

мисли и мирис свећа, тамјана и босиљка. Отац је одлазио. Поздрављајући се мислима, одупирући се вранама и свракама, путем незаборава.

Телепатијом између два света, и пута који још нико жив није избегао.

У ЂЕРДАНУ СНОТРАЖЈА

У ЂЕРДАНУ СНОТРАЖЈА

И ове године конкурс „Банатско перо“ привукао је мноштво разнородних аутора са великим бројем веома добрих песама, па је заиста било тешко изабрати све оне које заслужују да се нађу у зборнику.

Наравно, да је све ствар субјективног одабира, да је то ствар много разних чинилаца који утичу у датом тренутку или и у каснијим читањима како и која песма да буде одабрана и предложена. Једноставно ограничени простор одређује и број песама, а свакако да много оних које нису одабране заслужују да буду у овом предлогу за штампање у зборнику.

Оно што је основна карактеристика је да су песме које су достављене на овај конкурс веома квалитетне, рекао бих, знатно боље него у неким ранијим издањима. Такође, пристигли радови на овом конкурс у одишу изузетном различитошћу, како по одабиру тема, тако и по начину изражаја, стила, метрике итд.

Све то сигурно је отежавало рад жирија, али то је већ, како би се у жаргонском изговору рекло „слатка

мука“, јер кудикамо је боље имати такву конкуренцију у којој ће моћи да се и сачини овакав одабир.

Песничка изражавања, записи, реминисценције, медитативни искази, егзистенцијални јецаји, гноме и сентенце преплићу се кроз разноврсне форме уз настојања да оставе своје утемељење у битисању, а управо и то је присутно код многих аутора: идејна размишљања и јасне поруке. Уосталом без тога и нема добре песме.

Једна од најчешћих тема наравно је љубав, што је и нормално, јер не треба подсећати да она покреће, мотивише, носи и односи, да је љубав живот, да је љубав све, па тако аутор песме „У нашој последњој ноћи“ поручује: „Те ноћи/ исписали смо страшћу/ судбину/ која нас више неће вратити/ Те ноћи/ иза нас је остало/ вријеме као успомена/ у старом коферу“. У овој минијатури много тога је речено: и осећања, и страсти и сећања и јасне поруке.

А аутор под шифром „Радуш 2015“ нуди песму „Стари кофер“ , па га вуче искрзаног који је: „...Препун жеља и снова, / неизречених мисли и/ недовршених стихова. С муком вучем свој / стари кофер за собом/ а он је све тежи, што сам/ Крају пута ближе“.

Велики руски песник Пушкин и његови Татјана и Оњегин одувек су били инспирација за многе песнике, па тако аутор под шифром „Живот“ каже: „Прокапа модра душа./ Чекање зјене разапело./ Између ожиљака/ Упредена срма и љубав./ Чежња пјенуша./ Опипава,/ Урезује Татјанино име“.

А на украјинске просторе „Мајуркиња“ смешта своју песму „Име моје Антоније“ која је „Стигла из прапостојбине украјинске/ Са обала Дњепра, дубоког и тамног/ На северну обалу мора Црног.“

Аутор под шифром „Експлозија“ уз сетна размишљања подсећа: „Сећам се када смо/ Ватром слободном/ Поцепане ноћи/ Крпили заставом/ Из талога кафе вриштале су заблуде/ Сачувај савест за старост“. Овде су песникове асоцијације јасног и чврстог интегритета.

„Превр“, који је позјамио за ову прилику име великог француског песника подсећа да умире дан уз помоћ „просуте зделе звезда/ По плочнику велеграда/ Неонска светлост/ Музика тишине и ноћи/ Умире дан, као/ Људи у самоћи/ Играју своју игру гвоздене шине/ Минут до смрти/ Путују људи, плачу локомотиве“.

У овом колоплету песничког изражавања аутор гради сетносензибилну рефлексију која сеже у најтананија осећања читалаца.

Аутор песме „Зов“ каже да се „Моји вукови негде по шумама/ гудурама/ ослушкују гласове/ вребају плен/ боре се за живот/ по расутим пољанама/ убијају их кише јесење“. А управо те јесење кише воде у токове размишљања о пролазности, не само природних гобања, него и животних корачања, али и уз јасну егзистенцијалну потребу свакодневне борбе за опстанком.

Песник у песми „Сновит“ подсећа на „Све бујности прекрасне планине/ Пријатан дажд и ветрић радује/ Чисте капи светлост дивну кроје/ Миомири свуд заносни струје/ Све смирено, реч да не прозборим“:

Свака асоцијација на пут и путовање је увек тема која распаљује машту, која провоцира и разгаљује душу, а песник у песми „Путник“ упозорава да „Стаза Стопи Све Ужа/ На Крају Стапа Се Слепа/ У Несит Непроход/ Што гредиш Даље/ Све Дубље Пут Се/ У Беспутни Непут Раствара“.

Бранко Радичевић је својим стваралаштвом утицао на многобројне песнике, а аутору „Бахусове виле“ асоцијација је јасна да „Млада хитра рука берачица - / румена им раздрагана лица“. И као да је негде ту и сам Бранко.

Песник под шифром „Бело вранино перо“ инспирацију налази и у неком давном времену, па тако стиже пред капије Спарте и нуди „Леонидин одговор Персијанцима“ у којем каже и на неки начин пророкује: „Погледај гаврана оног старог, сребрних пера/ што малопре слете на прастару високу леску,/ он нам је донео гласе./ Борићемо се до задњег човека, задњег звера/ Спарта никад ником није предала се,/ а од вас остати неће чак ни траг на песку.“

Родитељи су увек ту са којима ствараоци кореспондирају и кад их више нема, сећају их се, подсећају се њихових речи и савета. Па тако песник из околине Параћина у песми „Да је мој отац жив“ са неизрецивом сетом каже: „Да је мој отац жив,/ он би и без штапа/ и јутрос обишао/ све своје њиве/ трудећи се из петних жила/ да вечно живе!“

Завичајност је кредо многих стваралаца, а „Доктор“ нас води „Кроз завичај“ и каже: „Ту сам остао,/ позив Тисе сам прихватио,/ заједно наше путеве настављамо,/ као пријатељи прави, тајне заједничке чувамо.“

А „Каин“ такође уз завичајне асоцијативне обресе поручује: „Кад год пођем стићи ћу на време/ чекаће ме то погодно место./ Пуно сена и плавине неме/ ту где жеље не сањају престо,/ просте мисли одложиће бреме.“

„Голијска река“ такође води у завичајне просторе, а аутор с пуно осећајности о њој пева: „Голијска река к'о невеста чиста/ шаром лугова бива поносница./ Међ` прсте

жедног на трен заблиста/ у виру, неког коња потковица.“

И у песми „Зашто“ тужно подсећање, а то „Зашто/
Само у мом/ Завичају/ Из Црне воде/ Отиче/ Бела
Бистрица/ Зашто/ Само око Црне пећине/ Паклени
Проклетијама/ Безизворје бело/ Зашто/ Само у мојој
Метохији/ Исток од запада/ Тече“.

Песник под шифром „Мики“ окреће се праисторији
и подсећа: „Поворка људи накићених лажним драгуљима/
пузила је насмијана/ истом координатом/ исцртаном још у
кенозоику / кад су диносауруси нестајали.“

„Ребека“ нас подсећа ко су Анти и каже да су то
Словени само им је име додељено од других.

Аутор песме „17. март је“ подсећа на значај овог
датума у савременој српској историји, односно
дешавањима на Косову и Метохији када су се нељуди
острвили на српску духовну и културну баштину, а аутор
песме „Друг“ надовезује се на ову тему. Бранећи те
просторе говори о свом страдању и погибији другова.

Ништа мање вредне су и све остале одабране песме
које препоручујем за овај зборник „Банатског пера“ и
нудим их читаоцу као вредан песничко-везиљски ђердан.
Верујем да су многи ствараоци на овај начин потврдили
свој високи песнички кредибилитет, а некимма ће свакако
бити и подстицај за даље стваралаштво, као што ће,
уосталом, то бити и онима чије песме овога пута нису
одабране у овогодишње издање житиштанског зборника.

Наравно, овај зборник је истовремено и позивница
за ново песничко дружење, односно још много наредних, а
што овај конкурс потврђује вишегодишњим постојањем.

Душан Милићев, књижевник

Здравко Одорчић
Загреб, Хрватска

У НАШОЈ ПОСЛЕДЊОЈ НОЋИ

Те ноћи
свемир је ћутао
и ништа се више
помакло није

Те ноћи
као да смо скупили
све досадашње пољупце
уздахе и издахе

Те ноћи
задњи пута смо се
креветом превртали
својом кожом умотавали

Те ноћи
исписали смо страшћу
судбину
која нас више неће вратити

Те ноћи
иза нас је остало
вријеме као успомена
у старом коферу.

Радојка Ушурел
Вршац

СТАРИ КОФЕР

Бришем прашину
са старог кофера
и ћутим... и ћутим
то ћутање ме убија.

Крећем на далеки пут
мени још непознат
и слутим... и слутим
та слутња ме прогања.

Вучем искрзани кофер
препун жеља и снова,
неизречених мисли и
недовршених стихова.

С муком вучем свој
стари кофер за собом,
а он је све тежи, што сам
крају пута ближе,

успут га отварам
пуним и опет затварам
и пред рајске двери
ево ме већ стижем.

И чему тај кофер,
то тешко време и
коме да га предам ту
на крају пута за мене.

Милојка Бандука Јововић
Подгорица

ТО ЈЕ ОН

А. С. Пушкин

Прокапа модра душа.
Чекање зјене разапело.
Између ожиљака
Упредена срма и љубав.
Чежња пјенуша,
Опипава,
Урезује Татјанино име.

Немир

И свијетло и тама.
Мирис живота
У туђим рукама...
Љубав у дрхтавим њедрима
Уздиже снове.
Богиња са Неве,
Болом разбија наду.
Оставља кораке у сјени.

Одговор бије
У женском оку,
У сјају лица,
У хладној ријечи,
У позлати живота мучног...

Татјана чува полене
пролећног рода,
Запрашујући ожиљке
Оњегонове игре.

Мирјана Штефанички-Антонић
Нови Сад

ИМЕ МОЈЕ АНТОНИЈЕ

Стигла из прапостојбине украјинске
Са обала Дњепра, дубоког и тамног
На северну обалу мора Црног

Моја рођака Антонија
Сјајне косе као пламен у оку плаветном

Њен родослов досеже до пламена алонског
Исцртани знакови тамге
На грудима митских ратника
Глас даљине одјекује непреглед/степом

Анти се зваше преци давни
Шака песка донета из дубине мора
Суживот у Богу Облаку кроз култ су пронашли
Преко Словена и народа славних
До данас име пишу часно

Моја рођака Антонија
Сјајне косе као пламен у оку плаветном

Предраг Радаковић
Житиште

.....

Сећам се када смо
Гасили звезде
Када смо од ничега
Правили истину
Улични пси су понављали рефрене
Сачувај савест за старост.

Сећам се када смо
Ватром слободном
Поцепане ноћи
Крпили заставом
Из талоба кафе вриштале су заблуде
Сачувај савест за старост.

Сећам се када смо
Ми анђели
Терали ђавола до ђавола
А он је упорно понављао
Сачувајте савест за старост.

Сећам се када смо
Ми мали
Хтели да будемо велики
Голи до појаса
Терали смо запреге
Мени је било ужасно хладно.

Јоже Бренчич
Врхника, Словенија

ПРОЛАЗНОСТ

понижавају ме дијете и забране
ускраћујем себи ретка задовољства старости
тужна одштета за кажњено тело
очи су постале руменкасте а не више златне
или зеленкасте као пролећно небо
кожа подсећа на песак где умире море
ипак ће слаби таласи пратити један другог

тону у море мртве лађе
бесмислено је тражење остатака изгубљених у
песку
уплаше ме очи у мутном огледалу
виде невидљиву клопку
оно што желим увек дође прекасно
постоји одјек неке реченице
с обрисима изгубљеног сјаја и прошлости

трулост није последица година
увек је постојала као сетност
и преживела многа пролећа
не изгледа да сам окован
презиром живота и смрти
власник пропасти и пепела који окружују тело
и сведоче о пропасти саса и анемоне

**Верица Преда
Вршац**

УМИРЕ ДАН

Просута здела звезда
По плочнику велеграда
Неонска светлост
Музика тишине и ноћи
Умире дан, као
Људи у самоћи
Играју своју игру гвоздене шине
Минут до смрти
Путују људи, плачу локомотиве.

**Весна Керечки Шарац
Батајница**

ЗОВ

Моји су вукови негде по шумама
гудурама
ослушкују гласове
вребају плен
боре се за живот
по расутим пољанама
убијају их кише јесење

одавно ливада им тесна
простор око груди стеже
хтели би они
у сунчане степе
са чопорима
без циља

да забразде дубоко
стазама недођијским
и напоје душу
на бистрим изворима

а онда полако
назад у јазбину
пратећи зов пролећног опијума

док је месеца млада
у оку крвавом

Павел Ђурчок
Зрењанин

СНОВИТ...

Присетим се и сада понекад
Лаганог сна с дојмљивим утворством
И са чувствном празника Господњег
Мир угодни а противног ничег
Тиха киш`ца dostatно залива
Све бујности прекрасне планине
Пријатан дажд и ветрић радује
Чисте капи светлост дивну кроје
Миомири свуд заносни струје
Све смирено, реч да не прозборим
Сви су блиски и доступни лако
Душе драге лишене зла сваког
Док подножјем те горе чудесне
Веселе се вали од бескрајног
Видим једног незнан али близак
С осећањ`ма његовим заплвим
Благи се дух између нас роји
- Што намисли то стварно постаје
И овздушје добро подешава
А смиреност сву јаву освоји
Госте чека, тих плам узбуђења
Гледам лозу, већ сазрева грожђе
Вино судом мири од пуноће
Пећ не видиш, тек сласни воњ нови
Едемскоме увид приготови;
- Прозор мали, не од овог света...

Александар М. Арсенијевић
Београд

ПУТНИК

Одасвуд Затворен Пут
Што Лазиш Више У Зноју
Све Сувљи Безизлаз Згушњава Се

Одбацујеш Сувишне Ствари
Обнажујеш Се Од Одежди
Коже И Сржи Коштаних

И Опет Не Можеш Проћи
Кроз Иглене Уши Смртништва
Распламсаног И Тесног

Камени Чкаљ Где Крочиш
Врата Срастају С Довратком
Степениште Престаје У Висини

Стаза Стопи Све Ужа
На Крају Стапа Се Слепа
У Несит Непроход

Што Гредиш Даље
Све Дубље Пут Се
У Беспутни Непут Раствара

Опипава Рука У Мраку Гле
Нема Ни Правца Ни Скретања
Одасвуд Затворен Пут

Ђуро Шефер Сремац
Рума

ВИНСКИ ТРИПТИХ

Бранку Радичевићу

Бахусове виле

Мој деда је здраво волô вино
у подруму беше свето, фино!

Кад залегне испод буренцета
у души му сан и јава цвета.

Малигана светле слике миле -
походе га Бахусове виле.

Без мане су златне капи вина
песму поје вековна истина.

Колико је деки злато драго
све му тепа: "Винце, моја снаго!"

Срце чигра, игра од радости
чини му се – враћа се младости!

Кô из земље рађају се дани
кад на бербу стизаху јарани.

Млада хитра рука берачица -
румена им раздрагана лица.

Са заласком румени запада
у сан вински и мој дека пада!

Бахус вином рујним омамио
постељу му среће припремио.

Мирјана Угреновић
Житиште

ЖИВОТ

Тако мирно гледаш у небо,
тако мирно стојиш по страни.
Као да време више не постоји,
као да време је заувек стало.
Живот за тебе није само пука случајност.
Живот за тебе је недостижна тајна.

Има нешто у тим очима од бола...
Има нешто у тим очима од бола...

Радован Синђелић
Богатић

ЛЕОНИДИН ОДГОВОР ПЕРСИЈАНЦИМА

Доносиш одсечене главе покорених краљева
пред капије мога града,
од људске косе ти је урал исплетен,
чудни ти украси висе са те необичне омче...
Уздајући се у закон који штити поклисаре
бацио си пред нас своје карте...
Кажеш пред твојим владарем и сунце ницице пада,
кажеш, скромношћу неспутан, дрскошћу непометен
- Предајте нам земљу и воду да сачувате животе!

- О преварио си се момче,
ти што си донео одсечене главе покорених краљева
пред капије моје Спарте, преварио си се момче...

Данима гаврани круже изнад највише куле
граком су суморним својим престравили све птице.
Вести о доласку вашем одавно су се чуле
само јастребе не плаше претње ни то твоје лице
по ком си исцртао беле као у тигра парте...
- Не можеш да ми претиш на прагу дома мога,
ти који си донео главе мртвих људи
пред врата моје Спарте,
заиста, преварио си се момче...

Погледај гаврана оног старог, сребрних пера
што малопре слете на прастару високу леску,
он нам је донео гласе.
Борићемо се до задњег човека, задњег звера
Спарта никад ником није предала се,
а од вас остати неће чак ни траг на песку.

Томислав Ђокић
Параћин

ДА ЈЕ МОЈ ОТАЦ ЖИВ
21.VIII 1925 - 21.VIII 2015.

Да је мој отац жив,
данас би имао деведесет лета,
тачно деведесет лета!

Јесте да је мало мртав,
али то ништа не смета,
не смета бар мени,
јер отац живи вечно
- у успомени!

Да је мој отац жив,
док му се смеши стога,
ругао би се трулој крстачи
сред запањеног плота!

Да је мој отац жив,
он би и без штапа
и јутрос обишао
све своје њиве
трудећи се из петних жила
да вечно живе!

Да је мој отац жив,
поштовало би га село,
а разочарани поп
заборавио би опело.

Да је мој отац жив,
јутром би цепао дрва,
а чашица ракије
не би му била баш прва!

А то што каткад псује
мајку рођеној жени,
моје га уво не чује,
јер је не псује мени!

Да је мој отац жив,
данас би имао деведесет лета,
тачно деведесет лета,
ал` он је залутали путник,
или страствени туриста,
што ми разгледницу шаље
с далеког, оног света!

**Детки Роберт
Сента**

КРОЗ ЗАВИЧАЈ

Ту сам рођен, завичајем пролазим,
чекам с њим и сутра, говорим да никуд не одлазим,
погледом својим широким околину целу обгрлим,
а срцем село и кућу рођену са собом свугде носим.

Лепшег краја од овог има на свету,
али нигде не бих осећао толику љубав и срећу,
лепоту овога краја желим увек да осетим,
с душом његовом у моћну магијску слику да претворим.

Телом испруженом чарима равнице,
непоновљиви видици као јутром росне капљице,
да ли су лепша јутра при рађању сунца
или при заласку, сјајна шароликост звезданог неба.

Ту сам остао,
позив Тисе сам прихватио,
заједно наше путеве настављамо,
као пријатељи прави, тајне заједничке чувамо.

Река у мутном кориту,
а човек у свом неуморном срцу,
дружећи се свакодневно се дивећи,
шетајући заједно као за руке се држећи.

Из Баната стигавши овде сам застао,
срећу и моју породицу коначно пронашао,
даље одавде не идем,
сретнем ли кога, успут руком им машем.

Хтео или не ја одласка одавде немам,
завичај је један који имам,
немам другог дома, нити села више вољенога,
друге куће у којој смо рођени,
нити оца остарелог и преморенога.

Овако с пролећа при зори,
могу погледом се приближити нашој прузи,
нашој беодранској, што запуштено стоји,
није ни чудо када воз једва преко њега пролази.

С јачањем сунца повећавају се набоји и жеље,
"О, Господе Боже"
знам да заједно газимо преко исте земље,
и увек с поносом вечно остајући,
никада моје најмилије незаборављајући.

Река – Тиса ће са мном дисати и остати,
мост на реци правац никад неће мењати,
на пут да кренемо или да се враћамо,
све лепоте и чари завичаја
у срцима нашим до краја живота чувамо.

Јован Н. Бундало
Београд

ИЗА ПЛАВЕ СЕНЕ

Жудне душе од искона сплићу,
лелек јутра изаткан од свиле.
Стазом зоре зденцу росе стић`у
загрлити претходнике миле,
светим миром нове снове мићу.

Кад год пођем стићи ћу на време
чекаће ме то погодно место.
Пуно сена и плавине неме
ту где жеље не сањају престо,
просте мисли одложиће бreme.

А некад су пуне жеља биле,
тад си тихо дисала у мени,
медним дахом златокосе виле
простирала по мирисној сени,
јелек јутра изткан од свиле.

Ево идем ка новом открићу
испод дуње сачекај ме жено,
са усана ја бисерје пићу
и гледати небо обнажено.
Стазом росе зденцу зоре стић`у.

Опселе ме нечастиве силе,
нема поја у ластином гнезду
не сијају Петровданске лиле
док пауци једу палу звезду.
Усне трну – мрави кожом миле.

Браних трезан лагање у пићу
шта ће бити тек по некад слугих,
радовах се сумњивом открићу:
Шта то крије мирис дуња жутих?
Ту где прсти вечне венце сплићу.

Милка Стефановић-Мими
Београд

ГОЛИЈСКА РЕКА

Ветар пун сунца у небо се пење
осликан сјајем набоја са врела.
Голијска река пљуска међ камење
из дубоке таме борова и јела.

Зелени драгуљ живу светлост дели
под бљеском витла које жито меље.
Пољупцем струји и душу весели
шапат буктиње са цветне постеље.

Трава пуна лептира блешти уз обалу
у вечној страсти времена што ниче.
Врхови таласа воду оцветалу
односе да кружно време заобличе.

Голијска река ко невеста чиста
шаром лугова бива поносница.
Међ прсте жедног на трен заблиста
у виру, неког коња потковица.

Голуб М. Јашовић
Крагујевац

ЗАШТО

Зашто
Само у мом
Завичају
Из Црне воде
Отиче
Бела Бистрица

Зашто
Само око Црне пећине
Пакленим Проклетијама
Безизворје бело

Зашто
Само у мојој
Метохији
Исток од запада
Тече

Зашто...

Марица Ферхатбеговић
Живинице, Босна и Херцеговина

ПРАИСТОРИЈА

Ноћ се прелива већ у зору
а снови се још нису измакли
са звјезданог неба.
Једна савршена младост трепери
над пустим годинама,
освјетљава их
инфрацрвеним зрацима киклопског ока
тражећи кривца,
убицу,
тражећи казну
која мора бити бесмртна.
Мржња и бијес згрчили су моје тијело
уклесано у зидове пећине,
морам устати
већ је седам сати,
нашминкати се
и кренути низ улицу.
Поворка људи накићених лажним драгуљима
пузила је насмијана
истом координатом
исцртаном још у кенозоику
кад су диносауруси нестајали.

Љиљана Фијат
Нови Сад

АНТИ

Првог дана 2. године у VI веку записано је да ће Словени и Анти*

насељавати обале река и друга значајна, а опасна и тешко проходна места.

Ал` биће у узајамној вези.

Срца ће им ударати јако и ватрено, но, споља изгледаће мирно,

попут у пролеће лишћа на брези. Биће погледа дугих.

Блато ће им отежавати пут и покушати да онемогући обиље сваковрсних животиња и у амбаре спремљених сена и жита.

Забележено је и да ће страдати од дивљих звери, глади, жеђи, ватре, земљотреса, куге, ратова, или свега другог што доноси претњу, говорећи најлепше и најосећајније стихове.

У мају 2015, избегавши глиб, ивице шибља и багремове, под брдашцем где пасе мирно стадо, нађосмо остатке старијег словенског гробља.

А Анти?

Па, то су исто Словени, само им је име додељено од других.

* Традиционално, име "Анти" везује се за Источне Словене.

Дејан Крсман Николић
Шабац

17. МАРТ ЈЕ

17. март је...! Од силине мржње крст на храму слама!
У сумраку света, блеје посматрачи!
Из чељусти гладних, отровне аждаје,
палацају језици модри, порађа се тама.
И у болу неми, без очињег вида, апостоли свети, посрћу и копне,
спржени се руше с манастирског зида.

17. март је...! Шешир каубоја... и на њему звезда, полумесец!
Док цокула швапска, врата храма руши... и фијучу меци,
с манастирских двери, прекланих вратова,
у зенице право, гледају их свеци.

17. март је...! Све поново пламти! Србу никад мира!
Некрста док јара, плодна поља шиша,
на згаришту дома, распуштене косе,
старица са штапом, угарке пребира.

И, гле, чуда божјег...! земља јоште дрхти...
разлеже се свуда лелек и запевка: срушен димњак пуши,
венчаница с куће на огњиште легла,
и последња греда с крова догорева;
али испод свега, не на сузе, већ на радост слутећ',
још увек се бели, огарена само,
лебарнику слична, дечија колевка.

О, зна стара добро, то се не догађа:
у крлетки грлица, никад гнездо није свила,
и безљусак крхки, нов живот не рађа;
ал` држи је љубав... и вера... и нада:
за њезиног века, седамнаест тића,
на огњишту овом, добило је крила!

17. март је...! У уху ми још одзвања са планине Шаре,
самоуки свирач у двојнице дира...

17. март је...! Данас... и довека!

Сумрак овај памтићемо све до судњег дана...

"Ој, Косово, Србије колевко...

Ој, Србијо, грлице у гори...

Ој, колевко, српска материце...

мајко наша, рађај победнике..."

Драгослав Савић
Житиште

ДРУГ

Гледам кроз прозор рова
Убише два најбоља друга моја
Убише их људи зли
Као жито их кишни меци покосили

Пођох њима да помогнем
На ивици рова
Пуче нога моја
Пуче нога моја
Бацачем је
Сломише зликовци

Мрак на очи паде ми
Болничка светла
Пред очима ми
Крај мене мајка
Погинулог друга мога
Плаче и Бога моли
Млади живот
Да ми поклони

Мога сина јединца
Убише Арнаути
Бога молим
Да им не опрости
Мој син
Од сад бићеш ти
Последња је жеља моја.

Милорад Бибин
Зрењанин

ПРЕД СЛИКОМ САВЕ СТОЈКОВА

Стојим пред сликом старог уметника
А предамном пејзаж тако драг и мио,
Видим себе у том складном миру,
А ту, сећам се, никад нисам био.

Село пусто, а пуно равничарске душе,
Топлином греју чађаво-црвени кровови,
Обојене мале, времешне кућице у белом,
Јато дивљих гусака ведрим небом плови,
Кренули аласи на своју јутарњу жетву,
Оком сликара, оживела сећања и мене,
Волим те Војводино, течеш ми кроз вене...

**Божица Михај
Вршац**

ПОТРАЖИ МЕ

Потражи ме у згаришту
прошлих времена,
изгорела у недању својих жеља.
Можда сам у плаветнилу
морских дубина
док тражим шкољке,
у заливу старих олупина.
Потражи ме у цветном врту
зелених оаза,
јер можда је баш ту моја база.
Можда пијем нектар
сочних трешања
у загрљају цветнога маја.
Ако ме потражиш
можда ћеш ме наћи.
Можда ћу због тога
на површину изаћи.

Петрица Веселиновић
Београд

ЧАРОБНИ НАПИТАК

У сну сам правила напитак чаробни,
да га попијем и очи исперем своје,
да бих могла да видим живот загробни,
тамо где живе анђели и чедо моје.

Ујутру рано, принесох га устима,
забридеше чула и моје носнице,
од мириса опојног, горког чемера,
просуше се моје, сузе жалоснице.

Не видех ништа, што сам у сну желела,
мирис напитка, као да ме заслепио,
зашто бих онда сновима веровала,
да чудо постоји, и баш мене утешило.

Смртном оштрицом, очај ми душу сече,
уздах ми тежак, као да је од олова,
срце плаче, на ражњу жалости се пече
доживех превару, од мојих лажних снова.

У сну сам правила напитак чаробни,
да га испијем и очи исперем своје,
али не могах да видим, живот загробни,
тамо где живе анђели, ни чедо моје!

Татјана Дебељачки
Ужице

ВОДОЛИЈА

Можда је била само предрасуда, данас се више не зна.
Истина је у фантазији лажи.
Срећни наследник туге у одаји јада.
Сенка ноћи, сећање на песника.
Колико је тешка суза непознаница?
Запис сећања, слике, боје, мириса...
Пролазници, странци, млади и високи, било их је и
проседих...
Увек у пролазу.
Препознати умилни глас међу хиљадама у великом граду...
поход је раван јунаштву.
Ништа се не догађа у сновима.
Забрав сновића не захтева искуство
понављање једне једине теме, веровање је.
Водолија понекад и дочија.
Немогуће постане могуће.
Намећу се закључци олакшани избором излаза.
Свежа љубав има сјај младог месеца, пренутог из сна.
Ваздух о коме се сања игра у тами.
Смисао одаслан у небо.

Владимир Живковић
Равни Тополовац

ПРИМЕЊЕНА УМЕТНОСТ

Данас још
Учићу да насликам живот
Фокусиран у апстрактну суштину
Ако ме хоризонт обузда
Однућу камелеонове боје
Језиком ваљати плацебо камен
Репом подлогу мекшати
Ноктима боцкати контуре

Данас још
Одложићу савест да изведем
Уметност крају као квочка пиле
А моја љуска скопиће ми
Виспрене илузије
Витражем тренутка разливен-течан
Хипнотисан
У обланди змије

Данас још
Поцепаћу завете дечаштва
Платна и скице
У одаји тајни вршити рокаде
А био сам пион вечност и дах ево
Тежим зрну власти
Грумену висине
Сутра већ
Надарен и плодан
Да се продам за удобан принос
Звекет сребрине

Александар Милета Деветак
Врбас

АРОМА ПОЉУБАЦА

Какву само нежност распростиреш под мојим телом, док се као слатка силуэта натапаш аромом мога зноја, час наранчасто врућа, час плава и смирена, узимаш ме и намењујеш ми љубав остављајући неограничени мир.

Срећо, по ко зна који пут вршти крв мога тела и слично месечини што чешља крошње, клизиш постелом, а чежња мојих прса слеће на две твоје грлице и топлином уздаха, драга, преузима твоју уздрхталост.

Годи ми на теби љубити чисту лепоту крчког неба и те нежне додире, осећам као осмехе твога срца, јер ти дарови узвикују крвотоком и износе моју душу и разлог што те имам и трајно сањам на уснама.

Имати тебе жену, драга, усред нагости властитог тела, и сањам како грљењем плениш страсти мушке ватре, немогуће је, а не бити у свитању твоје женствености, и твоју распламсану пут, драга, сместим око струка.

Тада удаљеност звезда постаје потпуно неважно, а снови у корену твојих бокова постају чисто светло, јер слава љубави је тамо где радост тела почиње у тишини загрљаја, уздаху додира и ароми пољубаца.

Биљана Грошин
Меленци

АЛАС

Маглене евенке
заробиле сенке округлих
крошњи врба.

Лагано, развучено време, глухо...
Алас претворен у велико ухо,
згурен, притајен у чамцу,
реком клизи. Воду не мути.

Омамљен,
рибе не види, али их слути.

Сребрносива и безгласна Тиса,
танано разливена, мека,
бескрајно широка и без обриса,
божанствено тајанствена,
величанствена у једноставности,
светлуца, као од крљушти.

Магла одасвуд нечујно пљушти.

Тако је тихо... Нема таласа.

Само,
магла полако гута аласа.

Нада Ј. Дангић
Љубовија

ДА УМАЊИ ПОГУБНОСТ НЕРАЗУМНОГ ЗОВА
побринула се Ана Ахматова

Позлеђен се увек бива кад се воли,
Немогуће је предупредити тугу и боли,
Избор у разликовању један је могућан
Да л` је и ко тога вредан и достојан

Да се постојан остане у осећањима
Уз опраштање, стрпљење, трпљење,
Уз сачувану љубав и поверење
Верност к`о одлика припада изабранима

"Љубав да постоји, шала је залудног весељака,
Из досаде повероваше људи шта се не сме,
Изфантазираше некол`ке љубавне песме

Те стога, у прелести наивчина свака,
Састанке чека, растанка се боји,
Узалудно мозга, док се не растроји.

Естер Терзин
Зрењанин

ДЕВЕТИ КРУГ ПАКЛА

Ћутке се кувамо у паклу
сопствених незаситих жеља.
Рођени емо из прикрајка
тихо нас, бездушно стрелја.
Очи нам покрива мрена
безграничног себичлука,
одричемо се Бога због
немерљивог кукавичлука!
Покривамо се плаштом
лажи у облику завесе,
само нас истина понекад
попут грома протресе.
Безглаво лутамо у магли
своје сујете и зависти,
спотићући се о камење
зlobe мржње и обести!
Очекујемо љубав,
коју ником не дајемо,
па к`о курјак у ноћи
усамљени трајемо,
а сви ћемо се одједном
разбити попут стакла,
јер се лагано примичемо
деветом кругу пакла!

Милан Драшковић
Нови Београд

ПОСЛЕДЊА ЦИТАДЕЛА

Господар муње шаље плави зрак
бескрај.
Плови последња цитадела,
пловидба дуга као вечност.
Скрива тајну долине сунчева зрака,
скрива приповетке из каменог доба,
у њој је и острво настрадалих
бродова,
ту је и последња ватра,
сенке прошлости,
једна угашена звезда.
Затворена,
статична,
а еластична,
последња цитадела одолева.
Улице од снова,
свет где су се жеље
остваривале,
у крошњи храста где се,
можда,
зауставља птица.
Ту негде, иза угла,
увек вреба чудесна завршница.
У очекивању плиме,
Сатурн се успиње кад се то
не очекује.
Нешто – тамо горе – ме воли!

Ержебет Фехер Лиза
Вршац

АКО МЕ ЗАМОЛИШ

Када ме видиш
не окрећи главу...
требао би сваки
пут да клекнеш
и молиш ме да
Ти опростим
што си ми
толико зла и
бола нанео...
можда не желећи
већ морајући...
Можда ће нам се
душе срести на
пољима црвених
булки... макова,
зелених жита,
зрелих винограда,
сунцем обасјаног
језера... Па
ако ме лепо
замолиш можда
ћу ти опростити!

Љубомир Кокотовић
Банатско Карађорђево

О, ЛИПО, СЕСТРО

О, липо, сестро моја драга
што си са мном расла
испред кућног прага
умиреш ал` остави мало трага

Нигде никог тим је бол
још већи
умиреш сама и на стојећи

Сећам се часа кад су преко
тебе прелетале птице
и са твојих грана уз гак врана
и звук тамбурице
падале гусенице

И кад је месец
показао своје лице бело
и први пут се угнездио
међу лишће свело

Колико се пута и колико дана
у сред твојих грана
одржао сабор врана
и од ране зоре па до самог мрака
ја ништа нечух од њиховог гака

И кад си понекад остајала сама
била то светлост или тама
уз тебе је била штака
и наслоњена глава просјака

И кад је моје око шетало
од зрачка до зрачка
и у миљу лутало
од облачка до облачка

И кад је у јеку зиме
магли и смогу
пас пишао
уз твоју једину ногу

Велемир С. Грубачки Шенђурски
Житиште

НЕМОЈ МИ НИШТА РЕЋИ

Немој ми ништа рећи
Ћути, и само ћути
Чему све, и куда води
Ово су моји себични минути

Немој ми ништа рећи
Можда је ово крај
Тачка на све тачке
Нестали у очима сјај

Немој ми ништа рећи
Знам какав ме бије глас
Грешној души лек тражим
Вера у Бога можда је спас

Немој ми ништа рећи
Проблеме из пепела дићи
Точак живота, пут кратак
Само ми безгласно покушај прићи

Немој ми ништа рећи
Ћути и само ћути
Чему све, и куда води
Ово су моји себични минути

Зоран Додеровић
Нови Сад

КЕЈ, ТВРЂАВА, РЕКА

Дуборез мисли протегнут
између сенки и сећања.
У плаветнилу местимично
белих покрета
облаци сусрећу своје сенке.
Благо таласање воде,
ветар у коси милује
распукле усне времена,
пипа ноздрве, голица чула.
Бродови укотвљени у луци,
галебови балансирају у ваздуху
окретне чигре уздижу се, кликћу.
Пршти белина крила у плаветнилу,
одјекује звук бродског звона.
Покрај зидина тврђаве,
спокојно и без чула,
тело утопљеника плови матицом
реке.
Тражи тишину неког бољег света
да у њему снове своје угнезди.

**Рада Несторов
Пожаревац**

АКВАМАРИН

Савих се над водом
Хтедох да дохватим
Блештави камен са дна
Мислим: аквамарин.
Издавајао се од осталог
Камења, мокра рука,
Одећа, коса,
Оклизнух се, падох.
Дохватила сам камен,
Наслоњена на стару врбу
Која се надвила над реком.
Био је то камен са дна,
Као и сви остали,
Сунчеви зраци су га обасјали,
Био је то само камен
Са дна, сиви...

Рајко Стојаноски
Гостивар, Македонија

Не јаучи ветре у блудној ноћи
Таласи сакривају игру тела
Пена морских вала означав крај
Све се смири озарених чела.

Задњи трзај, плас рибиног репа
Утонула ружа, мирис згаслог лета
Пад стабла, секира је свирепа
Трула боја вишње, несталог света.
Мирис свеже дечје коже, никла смрека
Из сна и наслаге снега провирује цвет
Плач радости и мајчиног свежег млека
Нов живот се рађа да одбаци смет.
Ветрови и даље играју се валовима
Живот тече даље временским сплавовима.

Миодраг Тасић
Доње Сухотно, Житковац

СУДБА

Тренутак један, вечнога бескраја
били смо само.

Капља светлости у мору тамнила,
оста за нама.

Процарани огањ већи пламен даје,
распаљена ватра душе обасјава;
из широког срца топлина истиче,
да отопли злобу залеђених душа.

Големо жариште спорије се гаси,
трагови врлине времену одоле,
док студена киша ћутње и заорава
и последње жарче у пепео претвори.

СЛАВУЈ

У кавезу,
ко слепи славуј.
Певам, најлепше песме.
Не чујем,
не видим,
не желим да знам.
У мени живе,
само лепа сећања
и певам,
певам за све,
који немају глас.
Шкољка.
Ко шкољка затворена,
у својој утроби скривена,
чекам ново рађање,
бисера свога стварање.
У сунчаном дану,
новог постојања свога бића
бисерно беле боје.

Ани Стајкова-Иванова
Пловдив, Бугарска

МУЗИКА ВАСЕЉЕНЕ

Вече. Мириси баште тами пркосе,
песмама славуја радује се свемир
јесење лишће поветарци разносе,
опседа ми душу тајанствени немир.

Додирујем маштом мистерије ноћи
сребрног месеца зраци кроз вече плове,
опијена душа у слаткој немоћи
љубавни зов славуја у срце зове.

О, како је тајанствено небо ноћно,
расути жар пламти ивицом видика,
како озвездани свод делује моћно
док опседа душу безброј лепих слика.

Под сјајем звезда моћно небо се плави
тајанствене песме кроз сва чула брује,
то мора да Творац савршенство слави,
док у моју башту шаље рајске славује.

По универзуму плове осећања,
занос ме носи у бескрајне висине
сваки ми дамар нестварно снове сања
пуне слатке стрепње и пуне милине.

Лебдим као лист лепотом занесена
осећам како спокој плови кроз вене
у блаженство ноћи тонем опијена,
музиком божанском, моћне васељене.

**АФОРИЗМИ ДИШУ ПУНИМ
ПЛУЋИМА**

АФОРИЗМИ ДИШУ ПУНИМ ПЛУЋИМА

На књижевни конкурс „Банатско перо 2015“ пристигло је 465 афоризама, 26 аутора из Србије и земаља региона. Иако се одавно не пише пером, организатори Конкурса имају чиме да се и заките и похвале. Афоризми који су послати у Житиште још једном су потврдили да су наша земља и њени суседи у самом европском врху хумористичко-сатиричног стваралаштва. Да смо и у осталим областима на тако високом нивоу, сада би нас неке друге земље молиле да их примимо у европску породицу најуспешнијих.

Размишљајући о овој теми, велики српски афористичар Александар Баљак је закључио:

„Ако је тачно да је славни пољски афористичар Станислав Жежи Лец, дајући афоризму сатиричну могућност, удахнуо живот древном књижевном и философском роду који је таворио у дидактичкој моралистици, онда је тачно и то да су српски афористичари најзаслужнији што овај књижевни род данас дише пуним плућима.“

Афористичари су и ове године, подстакнути Конкурсом, исписали мноштво сатиричних и друштвено ангажованих афоризама на политичке, економске и социјалне теме. („Што је криза у земљи дубља, имовина функционера брже нарасте“ или „Немамо ни жуте банке, јер су нам све банке зеленашке“).

Писци кратке форме не беже од ових тема, јер немају куд. Поред поменутих питања, наши аутори су промишљали и о култури и некултури („Латиница све више угрожава ћирилицу, а неписменост - и ћирилицу и латиницу“), књижевности, медијима („Хтио је постати новинар, али пише за таблоид“), спорту, женама и мушкарцима („Жене освајају мушкарце скидањем, мушкарци освајају жене куповином гардеробе“ и „Некад се преко трња стизало до звезда, а данас се преко кревета постаје звезда“).

Све њихове „монументалне минијатуре“ потврдиле су да је афоризам плод везе између оца политике и мајке уметности, али да је више „повукао“ на мајку („Заправо би политичари требали бити најученији људи. Барем према оном да се на грешкама учи“).

Неке мисли доказују да су „афоризми пословице интелектуалаца“, јер надограђују и чине вишеслојним колективну мудрост и искуство. („Кад мачак замисли себе као лава, није му много говеђа глава“).

Живот је кратак, уметност је дуга. То важи и за афоризам, који је само по форми кратак као живот, али, од оца медицине и афоризама Хипократа, наовамо траје већ две и по хиљаде година. Можда најбољу уметничку дефиницију афоризма пружио је још један антички лекар Гален, закључивши за Хипократове савете, да се у „малом тексту налази велика снага“.

И српска традиција на овом пољу је дуга и богата. Прва књига афоризама и, уопште, сатире једног српског аутора објављена је 1792. године у Бечу, под насловом „Мали буквар за велику децу“, аутора Михаила Максимовића. Мање је познато да су афоризме писали великани српске књижевности, попут, Стерије, Љубе Ненадовића, Змаја, Милована Глишића, Милорада Митровића, Алексе Шантића, Бранислава Нушића, Бране Цветковића, Јована Скерлића, Станислава Винавера... Књигу афоризама објавила је 1897. краљица Наталија Обреновић. Њени „Афоризми“ уједно су и прва сатирична књига представљена на књижевној вечери у Београду.

У историји српске сатире излазило је 165 листова. Први је био "Шаљивац", изашао је из штампе давне 1850. Најчувенији су "Страдија" Радоја Домановића и они које је уређивао Јован Јовановић Змај: "Комарац" (1861), "Змај" (1864), "Жижга" (1871), "Стармали" (1878). Колико је богата традиција сатире и хумора у Србији најбоље показује податак да су 1935. године, када је изашао први број "Ошишаног јежа", у Београду основана још четири хумористичко-сатирична часописа: "Оковани јазавац", "Муња", "Дренова буца" и "Брезова метла". Те године изашли су и први бројеви "Гњаватор гњаватора" у Панчеву и "Заврзламе" у Крагујевцу.

Данас у Србији, осим „Ошишаног јежа“, нажалост, не постоји ниједан штампани хумористичко-сатирични часопис и зато постојање овог Конкурса и Зборника одабраних радова, имају утолико већи значај за неговање савремене српске сатире.

Често се поставља питање - да ли сатиричари све виде црно? Ту дилему разрешио је Милован Витезовић, одговоривши да не виде све црно, већ само оно што би

требало оцрнити.

Сатиричари се боре за боље друштво, тако што траже оно што је лоше у њему. Они нуде решења тако што проблематизују. Афоризми пред нама су настајали из мало искошеног погледа аутора и зато су оштри („Козметичке промене у влади нису јефтина шминка. Оне народ скупо коштају“).

Аутори, заправо, матирају стилским фигурама и говоре директно у завијеној форми, доказујући да је естетика сатире у томе да се о ружним стварима говори лепим стилем. Инвективе које се налазе у Зборнику одабраних радова говоре и оно што не садрже. У њима су обрти од којих се заврти у глави. То су досетке до којих се дошло после дугог размишљања. Аутори су штедели речи, али нису штедели предмет својих критика („Како саставити крај с крајем је проблем ове средине“).

Сатиричари сликају ствари и ликове ружнијим, него што јесу, да би се у њима критиковани препознали.

Надамо се да ће и читаоци препознати праву вредност ових „романа у једној реченици“. Књиге, укључујући и овај значај Зборник су, упркос и уинат свему, наша највредније хартије од вредности!

Александар ЧОТРИЋ,
књижевник

Живко Продановић
Загреб, Хрватска

**Хтио је постати новинар, али пише за
таблоид.**

Када лав лови, лови за себе, али и за хијену.

Заправо би политичари требали бити најученији
људи. Барем према оном да се на грешкама учи.

Милорад Бибин
Зрењанин

За време поплава код нас је све пливало. Много
је проблема испливало.

Пази како износиш своје мишљење. Могу после
да те изнесу.

Пензионерима се покварио вид. Откако су им
смањили пензије, неке политичаре не могу
очима да виде.

Како да нам не ваља, кад смо распродали све
што је ваљало.

Да је све било транспарентно, не би сад било
толико транспарената на улици.

Да би човек оздравио, мора да пије много
лекова.

Да би фабрике лекова оздравила, мора
много људи да се разболи.

Младомир Кнежевић
Пожега

Жене освајају мушкарце скидањем, мушкарци
освајају жене куповином гардеробе.

Живко Гавриловић
Метлић

Многе политичке одлуке нису држале воду.
Због тога нам је вода дошла до грла.

Штрајк глађу није дао очекиване резултате.
Штрајкачи су преживели!

Код нас је пилеће памћење добило крила.

Нема зиме за оне који су завукли руке у туђе
цепове.

Латиница све више угрожава ћирилицу, а
неписменост - и ћирилицу и латиницу.

Бојан Николић
Јагодина

Некад се преко трња стизало до звезда, а данас
се преко кревета постаје звезда.

Жељко Марковић
Чачак

У канцеларији за брзе одговоре ставили су ме на листу чекања.

Мишеви коло воде. Све око њих је појела маца.

Није нам до песме. Све што кажемо, погрешно се интерпретира.

Хајде да седнемо и видимо, зашто нас ништа не покреће?!

Немамо ни жуте банке, јер су нам све банке зеленашке.

Јован Рукавина
Шабац

Како саставити крај с крајем је проблем ове средине.

Александар Милета Деветак
Врбас

Операција је отказана, тако да је пацијент тренутно ван животне опасности.

Живан Лукић
Београд

Мућните мало главом! Видећете да се мућкање исплати!

Онај што нема такта, најлакше ме из њега изведе.

Докле глупост може да иде, то је да ти памет стане.

Миодраг Тасић
Доње Сухотно, Житковац

Несрећа је када човек који не влада собом, влада другима.

Тренутна власт реформише друштво, преображава га из корена, мења га из основа, али промене нипошто неће назвати радикалним.

Драгутин Љ. Видачић
Житиште

Што је криза у земљи дубља, имовина функционера брже нарасте.

Чинећи све што може, влада је показала шта све не може.

Козметичке промене у влади нису јефтина шминка. Оне народ скупо коштају.

Драгутин Јокић
Клење

Са демократијом из ћораве кутије, слепци
довијека.

Веселин Милићевић
Врбас

Бар да нас јашу цокеји, а не коњи.
Јуче је тражио да добије реч. Данас је добио
минут ћутања.

Биљана Димитријевић Мартинов
Зрењанин

Не ослањај се на истину! Неће издржати!

Не прекидајте ме док ћутим!

Радоје Николић
Вршац

Не можемо да продамо веру за вечеру. Већ смо
је продали за ручак.

Олгица Бабић-Бјелић
Зрењанин

Кад мачак замисли себе као лава, није му много
говеђа глава.

Још не отварају његов случај. За сваки случај.

БЕЛЕШКЕ О АУТОРИМА

Милана РАЈИЋ, рођена је 22.10.1988. године у Зрењанину. Основне академске студије на Одсеку за српску књижевност и језик Филозофског факултета у Новом Саду завршила је 2011. године. Звање мастер професора српске књижевности и језика стекла је 2013. године, одбраном тезе о ликовима свештеника у *Сеобама* и *Другој књизи Сеоба* Милоша Црњанског. Њен мастер рад је у јуну 2014. године награђен првом Бранковом наградом Матице српске. Ради као наставник српског језика у Основној школи „Никола Тесла“ у Банатском Карађорђеву. Објавила је есеј „Пукотина могућности“.

Александар М. АРСЕНИЈЕВИЋ, пише поезију и прозу. Објавио је књигу поезије и књигу прозе. Награђиван. Заступљен је у више зборника поезије и прозе и у антологијама. Живи у Београду.

Здравко ОДОРЧИЋ, рођен 1951. године у Осијеку. Драмски писац, редитељ, романописац и песник. Написао је 12 драма од којих су му 9 извођене у разним позориштима. Концертно му је извођена драма "Затворске цимерце". У Осијеку 1992. године оснива прво приватно позориште у Хрватској. Покретач је многих културних пројеката и манифестација. Неколико песама му је преведено на енглески, совески, македонски, чешки, грчки и арапски језик. Члан је ДИОГЕНА-Сарајево, Матице хрватске и Хрватског друштва драмских уметника. Живи и ради у Загребу.

Томислав ЂОКИЋ, рођен 1948. године у Скорици. Ради као професор српског језика у Параћину. Томислав је песник, прозаиста, есејист, публициста,

рецензент, новинар и сакупљач народних умотворина. Присутан је у око осамдесет зборника, алманаха, лексикона, антологија и у „Енциклопедији Крушевца и околине”, као и у школској лектури. За књижевни рад добио је око шездесет награда и друштвених признања. Превођен је на македонски, бугарски, јерменски, грчки, русински, румунски и чешки језик. Објавио је седамнаест књига. Као новинар писао је за четрнаест српских новина. Живи у Параћину.

Радован СИНЂЕЛИЋ, рођен 1.11.1994. године у Сремској Митровици. Завршио је школу примењених уметности у Шабцу. Живи у Богатићу.

Драгутин Љ. ВИДАЧИЋ, Житиште. Пише афоризме и сатиричне приче.

Ђура ШЕФЕР СРЕМАЦ, рођен 1950. године, књижевник, професор југословенске књижевности. Пише песме за децу и одрасле, кратке приче и афоризма. Добитник многих награда и признања. Заступљен у антологијама, лексиконима, енциклопедијама и зборницима поезије, прозе и афористике. Објавио једанаест књига. Живи и ради у Руми.

Јован М. В. ВАЈДЛЕ, рођен 1.3.1958. године у Новом Саду. Машински инжењер, али је увек био и остао у лепоти уметности мајстора пера и хартије. Пише приче и песме. Учествовао је на књижевним конкурсима, заступљен је у више зборника поезије и прозе. Објавио је збирку својих дугогодишњих записа у песми и прози - "Хербаријум речи", јануара 2015. Живи и ради у Бечеју.

Славица ЈОВАНОВИЋ, рођена 15.9.1969. године у Шапцу. Новинар и књижевник. Има седам објављених књига, а у рукопису још пет књига. Добитница је више књижевних признања и награда. Добитник

специјалног признања Академије "Иво Андрић"- Београд за 2007, 2008. и 2014. годину за објављене књиге. Живи у Мачванском Прњавору.

Душан МИЛИЋЕВ, рођен 1948. године у Међи, књижевник и новинар. Завршио вишу Управну школу у Осјеку. Пише поезију и афоризме. Објавио две збирке поезије. Живи и ради у Житишту.

Радојка УШУРЕЛ, Вршац.

Милојка БАНДУКА ЈОВОВИЋ, рођена 1951. године у Хаџићима, Сарајево. Наставница српскохрватског језика. Пише песме, приче, афоризме, епиграме, хаику поезију и дечије песме. Објавила књигу афоризама „Скривено звоно”. Заступљена је у антологији ЕХ ЈУ, а афоризме објављује и у српским новинама Црне Горе. Објавила шест књига. Члан Удружења књижевника Црне Горе и Матице српске Нови Сад. Живи у Подгорици.

Мирјана ШТЕФАНИЦКИ-АНТОНИЋ, рођена 6. маја 1954. године у Новом Саду. Дипломирала на Вишој економско-комерцијалној школи, смер спољне трговине. Пише песме и књижевну критику. Објавила осам књига. Заступљена у антологијама поезије. Објављује у заједничким збиркама, књижевним листовима и часописима. Награђивана за поезију. Члан Друштва књижевника Војводине. Живи у Новом Саду.

Предраг РАДАКОВИЋ, рођен 1963. године у Зрењанину. Пише песме и приче. Објавио три збирке песама. Песме су му објављиване у зборницима, књижевним новинама и часописима. Добитник признања за хаику поезију. Члан више књижевних удружења и председник Клуба књиге "Бранко Радичевић" у Житишту. Живи у Житишту.

Јоже БРЕНЧИЧ, рођен 1950. године у

Страхињу, Крањ. Правник, студирао на Правном факултету у Љубљани. Песме пише од шеснаесте године. Заступљен је у зборницима. Добитник разних признања. У припреми двојезична збирка "Крхотине оптимизма" на словеначком и српском језику. Живи у Републици Словенији, Врхника.

Верица ПРЕДА, рођена 1966. године. Ради у Општинској управи Вршац. Пише поезију. Објављивана у зборницима. Припрема самосталну збирку песама. Члан Удружења "Вршачки књижевни клуб". Живи у Вршцу.

Весна КЕРЕЧКИ ШАРАЦ, рођена 1959. године у Земуну. Послодавац и директор у својој Агенцији за књиговодствене услуге. Објавила три књиге поезије. Многе песме су јој објављиване у зборницима и књижевним часописима. Добитник је више награда. Члан је К.К. Сцена Црњански „Ђуро Салај“ Београд, К.К. „Иво Андрић“ Земун, Клуба писаца Чукарица и Члан КЗЈ. Живи у Батајници.

Павел ЂУРЧОК, адвокат. Пише поезију. Живи у Зрењанину.

Мирјана УГРЕНОВИЋ, пише поезију. Живи у Житишту.

Роберт ДЕТКИ, рођен 18.1.1967. године у Новом Милошеву. Пише поезију из љубави. Воли природу, путовања по завичају и има жељу да писањем сачува блага завичаја. Живи у Сенти.

Јован Н. БУНДАЛО, рођен 7.7.1948. године у Санском Мосту. Пише песме и приче. Објавио је шест збирки песама, једну књигу прича, књигу песама за децу и збирку родољубиве поезије. Живи и ради у Београду.

Милка СТЕФАНОВИЋ-МИМИ, рођена 1956. године у Врановини код Новог Пазара. Пише песме.

Објавила три збирке поезије, а четврта је у штампи. Објављивала је у периодици, листовима и часописима. Заступљена је у многим антологијама и зборницима. Добитница је више књижевних признања и награда. Члан Удружења књижевника Србије. Живи у Београду.

Голуб М. ЈАШОВИЋ, рођен 1960. године у Пећи. Универзитетски професор и доктор филолошких наука. Пише поезију. Живи и ради у Крагујевцу.

Марица ФЕРХАТБЕГОВИЋ, рођена 1959. године у Живиницама, Босна и Херцеговина. Ради у основној школи као наставник матерњег језика и књижевности. Пише поезију. Заступљена у зборницима. Живи у Живиницама.

Љиљана ФИЈАТ, рођена 1959. године у Зрењанину. Дипломирала је на Економском факултету у Суботици. Магистрирала 1997. и докторирала 2010. на Економском факултету у Београду. Похваљивана је и награђивана. Песме су јој заступљене у двадесетак зборника. Објавила је збирку поезије „Софија од Месеца” 2011. године. Члан је Савеза књижевника у отаџбини и расејању. Живи у Новом Саду.

Дејан КРСМАН НИКОЛИЋ, рођен 2.7.1958. године у Богатићу. Пише поезију, прозу, афоризме и хронику родног краја. Награђиван и похваљиван. Заступљен у поетским зборницима и антологијама. Живи у Шапцу.

Драгослав САВИЋ, Житиште.

Милорад БИБИН, рођен 1951. године у Меленцима. Поред енигматике бави се писањем. Објавио је пет књига афоризама и две књиге поезије за децу. Више пута награђиван. Сарађује са домаћим листовима, часописима и радио станицама. Живи и ради у Зрењанину.

Божица МИХАЈ, рођена у Вршцу. Радник Општинске управе у Вршцу. Пише поезију за децу и одрасле. Награђивана и похваљивана. Заступљена у зборницима. Члан "Вршачког књижевног клуба" и УСКОР-а. Живи у Вршцу.

Петрица ВЕСЕЛИНОВИЋ, живи у Београду.

Татјана ДЕБЕЉАЧКИ, рођена 23.4.1967. године у Ужицу. Пише поезију, кратку прозу, приче и хаику. Члан Удружења књижевника Србије од 2004. године и Хаику Друштва Србије. Члан ХУСЦГ-Монтенегро и ХДПР- Хрватска и члан неколико иностраних удружења књижевника. До сада је издала четири збирке поезије, збирку хаику песама. Поезија и хаику преведени су на више језика. Живи у Ужицу.

Владимир ЖИВКОВИЋ, рођен 1979. године. Пише поезију. Више пута објављиван. Био је члан легендарне групе "Јумаши". Живи и ствара у Равном Тополовцу.

Александар Милете ДЕВЕТАК, рођен 1956. године у Врбасу, хемијски технолог, кулинар, новинар, књижевник. Добитник многих признања из новинарства, музике, поезије, хумора, сатире. Објавио четири књиге. Тренутно живи и ради на релацији Врбас, Београд, Даблин.

Биљана ГРОШИН, рођена у Меленцима. Завршила Вишу педагошку школу, смер ликовно васпитање у Новом Саду. Изузетно се остварила као ликовни педагог. Пише од основне школе. Стихови су јој објављивани у више зборника. Живи у Меленцима.

Нада Ј. ДАНГИЋ, рођена 17.7.1941. године у Љубовији. Пише поезију и сонете. Објавила две збирке сонета. Песме су јој објављиване у лексиконима, зборницима, алманажу и часописима. Живи у Љубовији.

Естер ТЕРЗИН, рођена 5.4.1967. године у Зрењанину. По занимању хемијски аналитичар. Пише песме на српском језику, али их препевава и на мађарски језик. Објављивана у више зборника и часописа. Награђивана и похваљивана. Члан Књижевног клуба "Душко Трифуновић" Кикинда и члан Удружења балканских уметника. Објавила електронску збирку "Мрвица мог срца". Живи у Кикинди.

Милан ДРАШКОВИЋ, рођен 1951. године у Београду. Пише песме и хаику поезију. Заступљен у зборницима, антологијама и часописима. Живи у Новом Београду.

Ержебет ФЕХЕР-ЛИЗА, рођена 1947. године. Пише поезију за одрасле и за децу и кратке приче. Добитник је многобројних признања у њеном граду, а најдража јој је Награда ослобођења - Октобарска награда града Вршца. Песме и приче су јој објављиване у зборницима, градским новинама. Живи у Вршцу.

Љубомир КОКОТОВИЋ, Банатско Карађорђево.

Велемир С. ГРУБАЧКИ ШЕНЂУРСКИ, рођен 1947. године. Приповедач, песник и афористичар. Објавио збирку приповедака "Срце у Житишту" и зборник "Лепота дечије душе". Заступљен у многим зборницима поезије и добитник више признања за свој дугогодишњи рад. Члан Књижевног клуба "Бранко Радичевић" Житиште. Живи у Житишту.

Зоран ДОДЕРОВИЋ, рођен 1960. године у Новом Саду. Пише кратке приче, афоризме и хаику. Радове је објављивао у бројним публикацијама у земљи и иностранству. Награђиван. Аутор хаику збирке „Заступљена река” и коаутор је књига: „Раскршће ветрова”

и „ПрезЕНт анегдоте”. Живи у Новом Саду.

Рада НЕСТОРОВ, бави се сликарством и фотографијом. Пише родољубиву, духовну, љубавну и дечију поезију. Објављује песме, учествује на конкурсима и ликовним колонијама. Члан Клуба књиге "Мајдан" Костолац. Чланица је Кола српских сестара од оснивања. Живи у Пожаревцу.

Рајко СТОЈАНОСКИ, рођен 2.1.1953. године. Ради у Националној установи, Центру културе "АСНОМ" Гостивар, на радном месту секретара. Пише сонете, афоризме, хаику поезију. Објављен у четири зборника, два у Македонији и два у Србији. Засад има 445 сонета и око 1000 осталих песама. Живи и ради у Гостивару, Македонија.

Миодраг ТАСИЋ, рођен 1961. године у Доњем Сухотном, књижевник и новинар. Аутор седам књига и приређивач књиге прича аутора са простора Јужне Србије. Оснивач и уредник књижевног часописа "Светионик". Стални сарадник више електронских и штампаних часописа и листова. Члан је Удружења књижевника Србије. Живи у Житковцу.

Дарина ТЕРЕК, ради као слободни уметник-сликар. Пише углавном поезију. Активно учествује на "Поетској позорници плус", а у припреми је и њена прва збирка поезије "Два лица љубави". Члан је Књижевног клуба "Душан Матић" из Туприје и "Ђура Јакшић" из Јагодине. Живи у Јагодини.

Ани СТАЈКОВА-ИВАНОВА, рођена 19.7.1955. године у Свежену крај Пловдива, Бугарска. Завршила је студије библиотекарства. Пише поезију и кратке приче. До сада је објавила следеће збирке песама: „Остварени сан”, „Кафа и самоћа”, „Небески вулкан”,

„Море љубави” и „Ловорике и трње”. Добитник је значајних награда и признања на књижевним конкурсима у Бугарској, Србији, Босни и Херцеговини и Црној Гори. Живи у Пловдиву, Бугарска.

Александар ЧОТРИЋ, рођен 1966. године у Лозници, дипломирани правник, афористичар, сатиричар. Објавио петнаест књига афоризама. Од 2007. пише хумористичко-сатиричне приче. Приредио је три антологије афоризама. Његови афоризми, приче и песме су превођене на енглески, пољски, руски, румунски, немачки, француски, мађарски, албански, словачки, италијански, португалски, каталонски, арапски, словеначки, македонски, шведски, белоруски језик. Члан је Удружења књижевника Србије, Београдског афористичарског клуба. Живи и ради у Београду.

Живко ПРОДАНОВИЋ, рођен, 1954. у Загребу. Дипломирао хрватски језик на Педагошкој академији у Загребу. Радио као новинар и уредник у програму Радио Сљемена Хрватског радија. Пише поезију и прозу. Песме и приповетке објављиване су му у двадесетак земаља у бројним часописима, магазинима, зборницима и антологијама. Бави се библиографским истраживањима хрватске знанствене-фантастичне књижевности и знанствено-фантастичне књижевности тискане у Хрватској. Објавио седам књига. Добитник је више домаћих и страних књижевних награда и признања. Члан је Хрватског друштва писаца. Живи у Загребу, Хрватска.

Младомир КНЕЖЕВИЋ, рођен 1955. године у Липници код Чачка. Пише савремену поезију и афоризме. Објављивао у књижевним новинама и часописима. Превођен на македонски и арапски језик. Заступљен у

зборницима и заједничким књигама. До сада је објавио шест збирки песама. Живи у Пожеги.

Живко ГАВРИЛОВИЋ, рођен 1950. године у Румској код Шапца. По занимању је новинар и писац. Пише поезију, прозу, књижевну критику, хумор и сатиру. До сада је објавио 15 књига и добио 30 награда и признања. Превођен је на више страних језика и заступљен у више антологија и зборника у Србији и свету. Живи и ствара у Румској код Шапца.

Бојан НИКОЛИЋ, рођен 1979. године. Пише песме, приче, афоризме, сатире и написао је једну драму. Објављивао у зборницима. Награђиван за кратке приче, афоризме и похваљиван за песме. Живи у Јагодина.

Жељко МАРКОВИЋ, рођен 1961. године. Пише афоризме и приче. Објавио књигу афоризама "Истина о нама". Више пута награђиван. Живи у Чачку.

Јован РУКАВИНА, објавио шеснаест самосталних књига. Заступљен је у зборницима и антологијама. Више пута награђиван. Живи у Шабцу.

Живан ЛУКИЋ, рођен 1959. године у Горњој Бадањи, Лозница. Пише поезију, прозу и сатиру. Објављиван у зборницима и електронским часописима. До сада није самостално објављивао. Живи у Београду.

Драгутин ЈОКИЋ, рођен 30.11.1946. године у Клењу. Завршио природно-математички факултет у Новом Саду, професор физике у пензији. Пише афоризме, а бави се и карикатуром. Објавио три књиге афоризама. Заступљен је у више антологија хумора и сатире.

Веселин МИЛИЋЕВИЋ, Врбас.

Биљана ДИМИТРИЈЕВИЋ-МАРТИНОВ, рођена 3.8.1944. године у Башаиду. Дипломирани економиста у пензији. Објавила је три књиге: збирку

приповедака и два романа и тренутно је у рукопису завршила нови роман. Пише песме, приче и афоризме. Заступљена у више заједничких зборника и часописима. Више пута награђивана. Члан је Друштва књижевника Војводине. Живи и ствара у Зрењанину.

Радоје НИКОЛИЋ, рођен 1963. године у Вршцу. Пише афоризме и заступљен је у збиркама и антологијама афоризама. До сада има четири објављене књиге. Живи и ствара у Вршцу.

Олгица БАБИЋ-БЈЕЛИЋ, рођена 1957. године у Зрењанину. Дипломирала је и магистрирала на Филозофском факултету у Београду, на групи за психологију. Ради као психолог у предшколској установи у Зрењанину. Пише и објављује песме и афоризме. Живи у Зрењанину.

Реч уредника

Поштовани читаоци, љубитељи лепе речи,

„Срма међу ожиљцима” је нови, петнаести, Зборник одабраних радова са Књижевног конкурса "Банатско перо" Библиотеке "Бранко Радичевић" и Клуба књиге. На конкурс је учествовало 137 аутора са 869 радова - 85 прича, 319 песама и 465 афоризма. Своје радове на конкурс послали су аутори из Србије, Хрватске, Македоније, Републике Српске, Федерације Босне и Херцеговине, Словеније, Црне Горе, Бугарске.

Овогодишњи жири је радио у саставу Милана Рајић, мастер професор српског језика и књижевности, Душан Милићев, књижевник, и Александар Чотрић, књижевник и афористичар. За објављивање су одабрали 12 прича, 41 песму и 42 афоризма од 62 аутора.

Најбоља прича је "Жеђ" Александра М. Арсенијевића из Београда,

најбоља је песма "У нашој посљедњој ноћи" Здравка Одорчића из Загребa,

најбољи афоризам је послао Живко Продановић из Загребa.

Одабране радове је критичким освртом и насловом СРМА МЕЂУ ОЖИЉЦИМА, објединио Александар Бјелогрић, књижевник из Зрењанина. Првом реченицом у предговору овогодишњег зборника: "Још једном су ствараоци 'Банатског пера' показали да се наоко скромним средствима језика – вештим парадоксом, бритком замисли или вештим сроком –

могу обухвати непојамна временска пространства“, је указао на моћ и значај речи. Указао је на магију писања и читања које нас воде у далеку прошлост, и будућност повезујући читаоце и писце тананим нитима срме у сазвежђу књига.

Са задовољством Вам препоручујем нови Зборник и надам се да ће испунити Ваша очекивања док будете читали одабране радове са 15. књижевног конкурса “Банатско перо”.

Учесницима конкурса се захваљујем на поверењу и сарадњи. Ауторима најбољих и објављених радова честитам. Свим пријатељима и поштоваоцима лепе речи, читаоцима новог Зборника, желим да им танане и сребрне нити од речи, лепих мисли, емоција и снова из одабраних прича, песама и афоризама залече ожиљке свакодневице.

До следећег „Банатског пера“ и сусрета на страницама новог зборника, срдечно Вас поздрављам и желим свако добро,

Весна Ћук

САДРЖАЈ

Александар Бјелогрлић
БЛАГО МЕЂУ БРАЗГОТИНАМА / 5

**КАЗИВАЊА ИЗ
„ТАМЕ ВЕЛИКЕ И НЕВИДА НАЈЦРЊЕГ“**

Милана Рајић
Казивања из „таме велике и невида најцрњег“ / 13

Александар М. Арсенијевић, **Жеђ** / 19
Чистач увелог лишћа / 24

Здравко Одорчић, **Жуљао га десни палац** / 27
Желећи умријети само је заспао / 29

Томислав Ђокић, **„Она друга“ је лепша** / 31

Радован Синђелић, **Ноћ у нашем сокаку** / 34
Прича о Живојину / 36

Драгутин Љ. Видачић, **Фала ти к`о брату** / 40
Фала ти к`о сестри / 43

Ђура Шефер Сремац, **Бајковита прича о бундеви** / 45

Јован М. В. Вајдле, **Пут** / 49

Славица Јовановић, **Са оцем у санитару** / 51

У ЂЕРДАНУ СНОТРАЖЈА

Душан Милићев, **У ђердану снотражја** / 57

Здравко Одорчић, **У нашој последњој ноћи** / 63

Радојка Ушурел, **Стари кофер** / 64

Милојка Бандука Јововић, **То је он** / 65

Мирјана Штефаници-Антонић, **Име моје Антоније** / 66

Предраг Радаковић, **Сећам се када смо** / 67

Јоже Бренчич, **Пролазност** / 68

Верица Преда, **Умире дан** / 69

Весна Керечки Шарац, **Зов** / 70

Павел Ђурчок, **Сновит...** / 71

Александар М. Арсенијевић, **Путник** / 72

Ђура Шефер Сремац, **Бахусове виле** / 73

Мирјана Угреновић, **Живот** / 74

Радован Синђелић, **Леонидин одговор Персијанцима** / 75

Томислав Ђокић, **Да је мој отац жив** / 76

Роберт Детки, **Кроз завичај** / 78

Јован Н. Бундало, **Иза плаве сене** / 80

Милка Стефановић-Мими, **Голијска река** / 81

Голуб М. Јашовић, **Зашто** / 82

Марица Ферхатбеговић, **Праисторија** / 83

Љиљана Фијат, **Анти** / 84

Дејан Крсман Николић, **17. март је** / 85

Драгослав Савић, **Друг** / 87

Милорад Бибин, **Пред сликом Саве Стојкова** / 88

Божица Михај, **Потражи ме** / 89

- Петрица Веселиновић, **Чаробни напиток** / 90
Татјана Дебелјачки, **Водолија** / 91
Владимир Живковић, **Примењена уметност** / 92
Александар Милета Деветак, **Арома пољубаца** / 93
Биљана Грошин, **Алас** / 94
Нада Ј. Дангић, **Да умањи погубност неразумног зова** / 95
Естер Терзин, **Девети круг пакла** / 96
Милан Драшковић, **Последња цитадела** / 97
Ержебет Фехер Лиза, **Ако ме замолиш** / 98
Љубомир Кокотовић, **О, липо, сестро** / 99
Велемир С. Грубачки, **Немој ми ништа рећи** / 101
Зоран Додеровић, **Кеј, тврђава, река** / 102
Рада Несторов, **Акварин** / 103
Рајко Стојаноски, **Не јаучи ветре** / 104
Миодраг Тасић, **Судба** / 105
Дарина Терек, **Славуј** / 106
Ани Стајкова-Иванова, **Музика весељене** / 107

АФОРИЗМИ ДИШУ ПУНИМ ПЛУЋИМА

- Александар Чотрић,
Афоризми дишу пуним плућима / 111
Живко Продановић / 115
Милорад Бибин / 115
Младомир Кнежевић / 116
Живко Гавриловић / 116
Бојан Николић / 116
Жељко Марковић / 117

Јован Рукавина / 117
Александар Милета Деветак / 117
Живан Лукић / 118
Миодраг Тасић / 118
Драгутин Јб. Видачић / 118
Драгутин Јокић / 119
Веселин Милићевић / 119
Биљана Димитријевић Мартинов / 119
Радоје Николић / 119
Олгица Бабић-Бјелић / 119
Белешке о ауторима / 121
Весна Ћук, Реч уредника / 132

СРМА МЕЂУ ОЖИЉЦИМА

Издавач: Библиотека "Бранко Радичевић"
Житиште

За издавача: Весна Ћук

Уредник: Весна Ћук

Рецензент: Александар Бјелогрић

Лектура: Милана Рајић

**Ликовно решење
корица:** "Ситопринт" Житиште

Прелом припрема: Кристина Чикош Рапајић

Штампа и повез: "Ситопринт" Житиште
Тираж 300.

ISBN 978-86-89687-11-8

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.41-82(082.2)

СРМА међу ожиљцима : [зборник одабраних радова са књижевног конкурса "Банатско перо" / [уредник Весна Ћук] . - Житиште: Библиотека "Бранко Радичевић", 2015 (Житиште : Ситопринт) . - стр. 139 ; 21 cm

Тираж 300. - Стр. 5-10 : Благо међу бразготинама / Александар Бјелогрић . - Реч уредника : стр. 132-133.

ISBN 978-86-89687-11-8

COBISS.SR-ID 299888391

ISBN 978-86-89687-11-8